

Венедикт Ерофеев

Валпургиева нощ, или
„Стъпките на Командора“
(Трагедия в пет действия)

В трагедията участвуват:

ГЛАВНИЯТ ЛЕКАР НА БОЛНИЦАТА (ДОКТОРЪТ)

НАТАЛИ, ЛЮСИ – медицински сестри

ТАМАРОЧКА

БОРЕНКА – санитар по прякор СУРАТЯ

ГУРЕВИЧ

ПРОХОРОВ – отговорник на трета стая

АЛЪОХА по прякор ДИСИДЕНТА – оръженосец на Прохоров

ОВОА – меланхолично селско старче

СЕРЪОЖА КЛАЙНМИХЕЛ – кротък фантазьор

ВИТЯ – стеснителен лакомник

СТАСИК – декламатор и цветар

КОЛЯ – интелектуалец и лигльо

ПАШКА ЕРЪОМИН – комсомолски секретар на трета стая

„КОНТРААДМИРАЛ“ МИХАЛИЧ

ХОХУЛЯ – стар сексуален мистик и сатанист

ДЕБЕЛИ САНИТАРИ С НОСИЛКИ – изнасят труповете в последното действие

Всичко става на 30 април, после през нощта, после в светлото утро на Първи май.

ПЪРВО ДЕЙСТВИЕ (СЪЩОТО СЕ ЯВЯВА ПРОЛОГ)

*Болнична приемна. Отляво на зрителите – журито: главният лекар на болницата, който много прилича на композитора Георгий Свиридов, с почти квадратна физиономия и абсолютно квадратни очила (в бъдеще ще го наричаме просто **доктора**). От двете му страни седят две дами с бели престилки: запълващата почти половината авансцена **Тамарочка** и попрегърбената, вечно отнесесена **Люси** с очила и формуляри. Зад тях крачи като махало санитарят **Боренка Сураля**, за него тепърва ще разказваме. От другата страна на мясата е току-що докараният **Гуревич**.*

ДОКТОРЪТ

Болният, как се казвате?

ГУРЕВИЧ

Гуревич.

ДОКТОРЪТ

Гуревич значи. Ами как ще ни докажете, че сте Гуревич, а не... Имате ли някакви документи?

ГУРЕВИЧ

Никакви документи, не ги обичам. Ръоне Декарт казваше, че...

ДОКТОРЪТ (*оправя си очилата*)

Трите имена?

ГУРЕВИЧ

Чии? На Декарт ли?

ДОКТОРЪТ

Не-не. Вашите три имена!...

ГУРЕВИЧ

Лев Исакович Гуревич.

ДОКТОРЪТ (*под очилата, на очилатата Люси*)

Отбележете.

ЛЮСИ

Кое да отбележа, прощавайте?

ДОКТОРЪТ

Всичко! Всичко отбележете!... Родителите ви живи ли са?...

ГУРЕВИЧ

Живи.

ДОКТОРЪТ

Интересно, как се казват?

ГУРЕВИЧ

Исак Гуревич. Мама е Розалия Павловна...

ДОКТОРЪТ

И тя ли е Гуревич?

ГУРЕВИЧ

Да. Но е рускиня.

ДОКТОРЪТ

И кого обичате повече, майка си или татко си? Това съвсем не е без значение за медицината.

ГУРЕВИЧ

Татко повече все пак. Когато преплувахме заедно Дарданелите...

ДОКТОРЪТ *(на очилатата Люси)*

Отбележете си. Обича повече баща си евреин, а не майката, която е рускиня... Ами къде сте тръгнали чак към Дарданелите? Ако не ме лъжат знанията ми по география, те още не са наша територия...

ГУРЕВИЧ

Е, то зависи. Всички територии са наши. По-точно, ще бъдат.

ДОКТОРЪТ

А... тези Дарданели много ли са широки?

ГУРЕВИЧ

Няколко Босфора.

ДОКТОРЪТ

Вие разстоянието в босфори ли го измервате? Имате късмет, в стаята ви лежи човек, който измерва времето със столчета и шкафчета. Ще си паснете. И какво е значи Босфор?

ГУРЕВИЧ

Страшно е просто. Дори вие ще го разберете. Като излизам сутрин от къщи и тръгвам за пиячка, пътят ми до магазина е точно шестстотин и седемдесет крачки – а според Брокхауз¹ това е точната ширина на Босфора.

ДОКТОРЪТ

Дотук всичко е ясно. И често ли се разхождате така?

ГУРЕВИЧ

Различно. Някои ходят по-често. Но аз, за разлика от тях, не се

---

1. Руска универсална енциклопедия в 86 тома (1890–1907), наречена по имената на издателите си Ф. А. Брокхауз и И. А. Ефрон. – Б. пр.

перча и не се натягам. Само когато съм тъжен...

ДОКТОРЪТ

А с какви средства сте... всеки ден сте минавали този ваш Босфор?
Много е важно.

ГУРЕВИЧ

Ами то на мен ми е все тая какво ще работя – в масовата сеитба на елда и просо... или обратното... Сега съм в едни домашни потреби, хамалче.

ДОКТОРЪТ

И колко ви плащат?

ГУРЕВИЧ

Плащат ми точно колкото сметне за нужно милата ми Родина. Но ако ми се стори малко и да речем, се нацупя, пък Родината ме настигне и рече: „Не ти ли стига, Льова? Не щеш ли още, а?“ ще кажа: „Всичко е окей, Родино, разкарай се, я си виж голия задник.“

ДОКТОРЪТ *(от авантажни съображения)*

Разбрах, че сте предимно свободен мореплавател, а не хамалин в домашни потреби. Станете. Петите събрани. Стиснете очи. Ръцете напред.

ГУРЕВИЧ *(прави, което искат от него)*

Може ли да седна?

ДОКТОРЪТ

Може, може. Достатъчно. По принцип всичко вече ни е ясно... Апропо, коя дата сме днес? Коя година? Кой месец?

ГУРЕВИЧ

Има ли значение?... Пък и за Русия това са дребни неща – дни, хилядолетия...

ДОКТОРЪТ

Ясно. Кажете сега: имате ли някакви видения, илюзии, химери, чувате ли отвъдни гласове?...

ГУРЕВИЧ

Виж, тук не мога да ви помогна – нямам. Но...

ДОКТОРЪТ

Какво „но“ все пак?...

ГУРЕВИЧ

Ами за химерите... Защо например трябваше да обиколя целия свят, да прекося всички куенлуни и да изкача всички върхове на Кон Тики, за да разбере, че в Архангелск амбалажът се връща на улица „Роза Люксембург“ – само за това ли?!

ДОКТОРЪТ

Други странности?

ГУРЕВИЧ

Безброй. Например когато желая в небето да има само Воловари. И никакви други съзвездия. И да ми отнемат нещо под тези Воловари нещо съществено, но не и най-милото ми.

Докторът и медицинските сестри нервничат. Боренка Сураля безметежно крачи зад тях.

(Продължава.) Обаче какво ме е еня за Воловарите и Плеядите-друга чудатост имам напоследък:

забелязах, че като си вдигна левия крак, не мога да вдигна и десния. Споделих недоумението си с княз Голицин...

Докторът намигна с лявото ок о на Люси – да си отбелязва. Тя отегчено навежда сипаничавото си лице.

... Та пихме с него, пихме, пихме... да ни се избистрят мозъците. И го питам шепнешком – да не пречим, нали, то всъщност на кого да пречим, сами бяхме... и го питам значи шепнешком, та да не пречим на хората: защо часовникът ми върви на обратно. Пък той ме гледа едно така, после часовника, и ми вика: „Бе така като те гледам, не ти личи; и да си пил – не си пил... ама и моят тръгна на обратно.“

ДОКТОРЪТ

Пиенето ви вреди, Лев Исакич...

ГУРЕВИЧ

Че аз ли не го знам? Сега да ми го казвате – все едно да кажете на венецианския мавър, потресен от току-що извършеното, че натискът върху дихателната тръба и трахеята предизвиква паралич на дихателния център поради асфиксия.

ДОКТОРЪТ

Добре, мисля че... С княз Голицин значи... Ами с виконти, с графове и маркизи не сте ли къркали?...

ГУРЕВИЧ

Има си хас. Обажда ми се например граф Толстой...

ДОКТОРЪТ

Лев Толстой?

ГУРЕВИЧ

Защо пък винаги Лев? Щом е граф – винаги Лев! И аз съм Лев, обаче изобщо не съм граф. Обажда, ми се на Лев правнук му и ми казва, че е строил две шишенца джинджифилова, ама мезето му било кът – само два вица за Чапаев...

ДОКТОРЪТ

Далеч ли живее този граф Толстой?

ГУРЕВИЧ

Съвсем близо. Слизате на метро „Новокузнецка“ и оттам е две крачки. Ако не сте пили наскоро джинджифилова...

ДОКТОРЪТ

А с Жозеф дьо Местър как сте? С виконт дьо Бражелон? Бихте ли ги поканили на някоя пейка да му пийнете... как го казахте... едно шишенце?

ГУРЕВИЧ

Разбира се. Обаче до пейката да има чашкодрян. И анемони няма да е лошо... Само че нали разправят, че всички били емигрирали...

ДОКТОРЪТ

Анемоните?

ГУРЕВИЧ

То те само да бяха. Ами бражелоните, жозефите, кактусите? Всичките бягат. И защо? Къде? На мен например много си ми харесра тука. Едно-едничко не обичам-преследването зарад скитничество. И... неуважението към Словото. Всичко друго...

ДОКТОРЪТ (*пълномощническият му тон става организационен*)

Ами ако Родината ни я връхлети беда? Всички знаем, че враговете ни искат само едно: да ни дестабилизират, а после вече съвсем... Нали ме разбирате? Говорим сериозно. (*На Тамарочка.*) Колко народа, националности и племена имаме в Русия?

ТАМАРОЧКА

Да не съм ги пасла... Към петстотин ще дойдат сигурно.

ДОКТОРЪТ

Видяхте ли – петстотин. Как според вас, болният, ако стане нещо – пред лицето на врага, – кое племе ще е най-ненадеждно? Вие сте образован човек, разбирате от чашкодрян и анемони и знаете, че, кой знае защо, те бягат от нас... Но идва бурята – на чия страна сте, Лев Исакович?

ГУРЕВИЧ

По принцип съм враг на всички войни. Войната разлага войниците, нарушава строя и съсипва униформите. Великият княз Константин Павлович... Всъщност няма значение. Щом Родината ми стъпи на ръба на катастрофата...

ДОКТОРЪТ (*на Люси*)

И това запишете.

ГУРЕВИЧ

Щом Родината ми стъпи на ръба на катастрофата и каже: „Лъвова! Стига си пил, стани и излез от небитието, аз...“

*Оживление. Отдясно тропат токчета и в приемната забързано, но без суетене плавно влиза сестра **Натали**. Очите ѝ заемат почти половината от усмихнатото ѝ лице. Трапчинки. Абсолютно черната ѝ коса е хваната на тила с невероятна шиола. Излъчва славянско спокойствие, но и нещо от Андалусия.*

ДОКТОРЪТ

Тъкмо навреме, Наталия Алексеевна.

Нормални при среща на дами, любезности и така нататък. Натали сяда до Люси.

НАТАЛИ

Нов ли имаме?... Гуревич?!... Сто години не съм те виждала...

ДОКТОРЪТ

Всъщност вече свършваме разговора с болния. Не го разсейвайте, Наталия Алексеевна, и без лични неща... Остана ни да изясним само няколко момента – и при другите...

ГУРЕВИЧ *(продължава, въодушевен от присъствието на Натали)*

Говорехме за Родината и катастрофата. Значи аз обичам Русия, тя е една шеста от душата ми. Сега вече май малко повечко...

Смях в залата.

Всеки нормален съветски гражданин трябва да е безстрашен воин, също както всяка нормална пикня трябва да е светлошафранена. *(Цитира вдъхновено Херасков.)*

„Готови сме да браним отечество любезно и цялата вселена ще Сразим.“

Обаче ме възпира само едно съображение: за такава Родина, такава Родина аз, пропадналата нравствено мърша, просто не съм достоен да се бия.

ДОКТОРЪТ

Е, защо така? Ние ще ви поизлекуваме... и...

ГУРЕВИЧ

Какво като ме поизлекувате?... Че аз изобщо не мога да различа танк от танк и къде отива. Готов съм да се хвърля под всеки танк, разбира се, било с връзка гранати, било без тях дори...

ДОКТОРЪТ

Защо без тях?

ГУРЕВИЧ

Врагът хвърква във въздуха дори когато се хвърлят под него без

нищо... Един съвет: четете повече. Е, пък ако наблизко няма никакъв танк, ще се намери поне амбразура, да-да. Няма значение чия. И аз, без да се бая, се хвърлям с гърди – и лягам отгоре ѝ. И лежа, докато аленият ни стяг не заплющи над Капитолия.

ДОКТОРЪТ

Мисля, че достатъчно се правихте на шут. Тук шутове с лопата да ги ринеш, още днес ще се убедите. Как оценявате общото си състояние? Или сте сигурен, че разумът ви не е увреден?

ГУРЕВИЧ (*докато досадният доктор тропва с пръсти по бюрото*)

А вашият?

ДОКТОРЪТ (*жлъчно*)

Помолих ви да отговаряте само на въпросите ми. Аз ще ви отговарям, когато се излекувате напълно. Значи как е общото ви състояние според вас?

ГУРЕВИЧ

Затруднявам се да отговоря... Много странно чувство... къмнищонеразположеност... отнищоневълнуваемост... Все едно си сгоден... ама с коя, кога, защо – не е ясно... Все едно че си окупиран, и то окупиран по закон, според договор за крепка дружба и взаимопомощ, обаче все пак окупиран... и една такава... занищожнезагриженост, но и отнищонестрадаемост... С две думи, цял си в благодат – и все пак изобщо не си в нея – като в утробата на мащеха... *Аплодисменти.*

ДОКТОРЪТ

Само ви се струва, че не се изразявате ясно. Грешите. Ще ви ги избием от главата тия шегички. Вярвам, че въпреки голямата си склонност към цинизъм и фанфаронщина, вие уважавате медицината ни и няма да буйствувате в болницата.

ГУРЕВИЧ (*хвърля поглед към Натали, която оправя бялата си престилка*)

Баща ми казваше отдавна: „Лев, ще порастеш, ще станеш бонвиван!“

Не станах. И от младини до днес си имам навик: винаги да слушам, ако си заслужава. Да, родих се със риза-ала усмирителна. А колкото до...

ДОКТОРЪТ (*мръщи се, прекъсва го*)

Мисля, че вече ви молих да не се правите на палячо. Не сте на сцена, а в болница... Говорете като хората, без тия... тия...

НАТАЛИ (*подсказва*)

...шекспировски ямбове...

ДОКТОРЪТ

Точно така, без ямбове, бездруго са ни бръмнали главите...

ГУРЕВИЧ

Добре, няма вече... питахте за медицината ни, дали я уважавам. Уважавам е прекалено досадна дума, така си е... и патрава...

Но аз – но аз съм влюбен в нея – при това
без подигравки и без никакви гримаси,
във вечния ѝ полет и падение,
във всичките ѝ напъни целебни
да излекува тялото, душата,
във Първенството ѝ Вселенско, ще рече,
и в Разума негаснещ, и в очите,
в опашката ѝ, в гривата, в устата
и в...

Докато трае тази тирада, Боренка Суратя тихо застава зад декламатора и чака знак да го хване за яката и да го отведе.

ДОКТОРЪТ

Е де, е де, е де, стига вече, болният. Тук е за глупендери, не ни се правете на голям циник... Можете ли да ни кажете точно кога бяхте при нас последния път?

ГУРЕВИЧ

Разбира се. Само че, нали разбирате, аз измервам времето малко по-различно. Не с фаренхайти естествено, нито с шкафчета или реомюри. И все пак мъничко по-различно... За мен например е важно какво разстояние отделя този ден от есенното равноденствие или, да речем... от лятното суратовъртене... или от някоя друга тъпотия. Посоката на ветровете например. Защото ние – повечето от нас изобщо си нямаме представа: ако вятърът е североизточен, накъде всъщност духа: от североизток или на североизток, хич не ни пука. А пък микенският цар Агамемнон е пъхнал под жертвения нож любимата си по-малка дъщеричка Ифигения само и само вятърът да е точно североизточен...

ДОКТОРЪТ *(забелязва, че болният се вълнува, и прави знак на другите)*

Да... но вие се отклонихте от зададения въпрос, вятърът ви отнесе.

Всички освен Натали се смеят.

Та кога ви докараха тук последния път?

ГУРЕВИЧ

Не помня... не помня точно... Помня само, че същия ден шейхът на Кувейт Абдалах ас Салем ас Сабах узакони новото правителство начело

с принца наследник Сабах ас Салем ас Сабах... осемдесет и четири дни от лятното слънцестоене... Да, да, ще бъда съвсем точен: същия ден стана едно събитие, което се запечати в паметта на милиони хора: празните шишета, които дотогава струваха по дванайсет или по седемнайсет копейки – според обема – в същия ден станаха по двайсет всичките.

ДОКТОРЪТ *(обуздава с поглед кикота на сестрите)*

Според вас значи в историята на съветска Русия през последните пет години няма по-забележително събитие?

ГУРЕВИЧ

Ами май няма... Не си спомням... Няма.

ДОКТОРЪТ

Видяхте ли, и паметта ви почва да ви изневерява, и не само тя. Миналия път диагнозата ви беше „остра алкохолна интоксикация, граничеща с полиневрит“ Сега ще е по-сложно. Ще полежите половин годинка...

ГУРЕВИЧ *(скача; скачат и другите)*

Половин годинка?

Боренка го натиска на стола с тренираните си ръце.

ДОКТОРЪТ

Какво толкова се чудите? Имате чудесно изявен синдром. Между нас казано, отскоро хоспитализираме дори ония, при които – на пръв поглед – не се проявяват никакви симптоми на психично разстройство. Не бива да забравяме обаче, че този вид болни са способни на неволна или добре обмислена дисимулация. Подобни личности през целия си живот по принцип не извършват никакви антисоциални постъпки, никакви престъпни деяния, в действията им не се наблюдава ни най-малък намек за нервна неуравновесеност. Но те са опасни именно заради това – и трябва да ги лекуваме. Дори само защото вътрешно не са склонни към социална адаптация...

ГУРЕВИЧ *(възторжено)*

Само така!...

Но влюбен съм все пак

в лечбния напредък и в триумфа

на бодрата му крачка – хрчка

в очите на стъписаните континенти.

Нахална, самоцелна медицина –

в опашката, и в гривата, и в...

ДОКТОРЪТ *(титулованият му глас става властен)*

Мисля, че вече се разбрахме за тия ямбове, болният. Аз имам

достатъчно опит, обещавам ви – само след седмица процедури ще ги забравите. И сарказмите си също. А след още две седмици ще проговорите на човешки език и за човешки неща. Поет ли си падате?

ГУРЕВИЧ

И от това ли лекувате?

ДОКТОРЪТ

Е, защо така?... И на кого подражавате? Кой е любимецът ви?

ГУРЕВИЧ

Мартинов естествено...

ДОКТОРЪТ

Леонид Мартинов ли?

ГУРЕВИЧ

О, не – Николай Мартинов. И Жорж Дантес.

НАТАЛИ (*възползва се от общото оживление*)

Значи вече подражаваш на Дантес, Льова?

ГУРЕВИЧ

Не-не, по-рано си имах свой стил, но се скапах. Допреди месец прасках по десет стихотворения на ден – и по принцип девет парчета бяха незабравими, пет-шест епохални, а две-три-безсмъртни... Но вече не. Вече реших да импровизирам в стил Николай Алексеевич Некрасов. Искате ли за социалистическото съревнование?... Или не може?...

ДОКТОРЪТ

Защо да не може? Нали социалистическото съревнование е...

ГУРЕВИЧ

Съвсем накратко. Седмина селяни се срещат и спорят: колко яйца може да се изкарат от всяка кокошка носачка. Естествено, хората от районния център и петлите не подозират нищо. Обстановка: зелена силажна маса, свине майки, байрачета – и селяците спорят:

Роман твърди: стосемдесе.

Демян твърди: стоосемдесе.

Лука твърди: петстотин.

Две хиляди стосемдесе,

казаха братя Губини,

Иван и Митродор.

Пахом с очи наведени

напряга ум край другите:

стотрийседнахилядичетиристотиничетиринайсе.

А Пров мълви: милион.

Да продължа, а?

ДОКТОРЪТ (*ръкомаха*)

Не-не, няма нужда... Борис Анатолиевич, Наталия Алексеевна, заведете, ако обичате, болния в четвърта стая. И веднага в банята. (*На Гуревич.*) Надявам се... още нямате хидрофобия?

ГУРЕВИЧ

Не съм забелязал. Обаче имам цял куп кървави асоциации, свързани с баните. Същият микенски цар Агамемнон, за когото вече ви споменах – нали като се връща от Пергам, го колят в банята със сатър! А пък великият революционен трибун Марат...

ЛЮСИ (*не го слуша, на доктора*)

Ама защо в четвърта? Там са ония вмирисани тиквеници... Ще закърнее там, ще го налегнат суицидни мисли. По-добре в трета, ако ме питате. Там са Прохоров и Ерьомин, там ще му свият сармите.

ДОКТОРЪТ

„Суицидни мисли“ казвате... (*На Гуревич.*) Последен въпрос. Изпитвали ли сте някога желание, дори най-съкровено, да се самоунищожите... или някого от близките си?... Защото четвърта стая не ви е трета, от време на време трябва да сме нащрек...

ГУРЕВИЧ

Ако ще говорим честно – вече отнех живота на едного: бях на... не помня на колко години, малък бях, но историята стана три дни преди новолуние... Тогава най-много мразех плешивия си вуйчо – той обожаваше Лазар Каганович, мръсни вицове и пилешки бульон. И едно русо приятелче, Едик, ми донесе отрова, каза, че нямала грешка и че била бавнодействаща. Изсипах му я в бульона – и не можете да си представите! – умря в страшни мъки точно след двайсет и шест години...

ДОКТОРЪТ

Мда... Я го зарежете тоя вуйчо... Ами вие самият никога ли не сте мислили да се самоубиете?

ГУРЕВИЧ

О, да, завчера, когато беше Потопът...

ДОКТОРЪТ

Вселенският ли?

ГУРЕВИЧ

Ами, вселенски. Почна от ония дъждове в Орехово-Зуево... Напоследък в Русия се заредиха странни локални катастрофи-до Кострома посред бял ден се възнасят кърмачета, булдозери и така нататък. И никой не се учудва на тия фокуси. Същото горе-долу стана и в Орехово-Зуево: седем дни и седем ноци пра дъжд, без милост и почивка, и

земята земна изчезна ведно с небесата небесни.

ДОКТОРЪТ

За какъв дявол сте ходили в Орехово-Зуево?!... Нали сте хамалин в домашни потреби в столицата?

ГУРЕВИЧ

О, тъжно е да си хамалин – до живот!

Наложи се да припечелвам и в прованса:

ту конформист, ту пак нонконформист,

ту узурпатор. И антропофаг

на щата на японски шпионин

към института за Всемирен лед...

С две думи, когато стихията връхлетя града, се случих в една ладия заедно с дузина безстрашни гребци аборигени. И никого и нищо нямаше върху вълните-само ние... Та-не помня точно кой ден плувахме и колко нощи имаше до равноденствието – водата взе да спада и отдолу се показа острието на кулата на градския комсомолски комитет... Акостирахме. Но с какво зрелище се сблъскахме: опустошени сърца, вопли от порутените сгради... Реших да се самоубия, да се хвърля върху острието на комсомола...

Докторът се хваща за главата – знак за Боренка и Натали по-бързо да отведат болния в стаята.

Само секунда, приятели!...И в мига, когато гръклянът ми беше над острието на комсомола, а острието на комсомола – под гръкляна ми, в този миг един от приятелите ми гребци, просто за да ме развесели и да ме изтръгне от душевния ми мрак, ми каза гатанка: „Две прасета минават за един час осем километра. Колко прасета ще минат един километър за един час?“ И точно тогава разбрах, че обезумявам. Така че ето ме при вас. *(Става от стола.)*

Боренка му помага подчертано учтиво.

И оттогава всичко ми е като мъгла... нахт унц небел²... всичко обърках, телета, прасета, Мамаев курган, Малахов курган³...

НАТАЛИ

Май ти се зави свят, Льова? Хайде сега полекичка.

Държи го отляво, Боренка отдясно.

Ей сегичка ще ти мине, ще те сложим да си легнеш...

ГУРЕВИЧ *(върви покорно)*

---

2. нощ и мъгла (изопачен немски) – Б. пр.

3. Възвишение в Севастопол, където са водени битки през 1854–55 и 1941–42 г. – Б. пр.

Обаче, кой знае защо, обърках всичко, всичко се смеси, прасета, телета... Хенри Форд и Ърнест Ръдърфорд... Рембранд и Вили Бранд.

ДОКТОРЪТ *(след тях)*

В трета стая. Гликоза, пирацетам.

ГУРЕВИЧ *(излиза с двамата, гласът му глъхне)* Ъптон Синклер и Синклер Луис, Синклер Луис и Луис Карол, Вера Марецка и Мая Плисецка... Жак Офенбах и Лудвиг Фойербах... *(заглъхва съвсем)*... Виктор Боков и Владимир Набоков... Енрико Карузо и Робинзон Крузо.

(Завеса)

ВТОРО ДЕЙСТВИЕ

Преди него – преди завесата да се вдигне – пет минути тежка неприятна музика. Завесата се вдига и зрителите виждат трета стая – с решетки на прозорците и арка към съседната втора стая. С цел избягване на междустайна дифузия, обмяна на информация и така натаък арката е запушена с походно креватче на което лежи **Витя**; коремът му е огромен и той, който знае защо, непрекъснато го гали и се усмихва ужасяващо и свенливо. През стаята, точно по диагонала, извилшия отдолу-отляво нагоре-надясно, търчи осененият **Стасик**. Ту декламира нещо, ту замръзва в неочаквана поза – например с ръка, вдигната за пионерски поздрав – и тогава спира декламацията си. Неизвестно за колко дълго. **Серьозжа Клайнмихел**, съвсем младо момче, седи почти неподвижно на леглото си, понякога се свлича от него и постоянно се държи за сърцето. Целият е изподраскан, в струпеи, устата му е странно разкривена. На леглото до него Коля и кроткото старче **Вова** се държат за ръце и засега мълчат. Коля се лигави, Вова всеки път го бърше. Комсомолският секретар на стаята **Паишка Ерьомин** лежи завит презглава с чаршафа, чака „военния съд“ и мълчи. На дясното легло е склопил очи **Хохуля** – сексуалният мистик и сатанист. Но най-важното, естествено, е в центъра: неуморният отговорник на трета стая, пълчивият самодържец **Прохоров** и оръженосецът му **Альоха** по прякор Дисидентата водят (по-точно вече са провели) съдебен процес по делото на „**контраадмирал**“ **Михалич**.

ПРОХОРОВ

Да беше обикновена змия, Михалич – добре; змия като змия. Обаче ти си черна мамба, има такава змия в Южна Африка – черна мамба! – човек умира от ухапването ѝ трийсет секунди преди да го е ухапала. На колене, мръсно!...

Дебелият оръженосец връзва с нешикур ръцете на контраадмирала отзад. Повален на колене, Михалич вече не чака пощада.

Как успя да стигнеш до такъв нечуван чин бе, педераст мръсен – контраадмирал от ГПУ? Да не си все пак боцман в ГПУ, а не контраадмирал?

АЛЪОХА

Мичман е, мичман, по зурлата му личи, че е мичман!...

ПРОХОРОВ

Значи така, мичман, ние тук с Льоха разгледахме всичките ти деяния. И едно дори стига... На първи девети миналата година си бил на волана на известния южнокорейски самолет, нали?... И резултатът е на лице – Херсонес и Ковънтри в развалини... Учудваща е перверзността на акцията ти: от всичките напалми страдат само жените, децата и старците! А пък останалите... останалите – все едно не си минал над тях!... Значи така; боцимане, срещу теб въпият белите власи на всички старци, сълзите на всички сираци и какви ли не карангии – срещу теб въпият. Альоха!

АЛЪОХА

Опа съм.

ПРОХОРОВ

Каж ми сега ти на мен и на целия руски народ – кога го сгацихме тоя душегубец да продава Курилските ни острови на Преображенския пазар?

АЛЪОХА

Завчера.

МИХАЛИЧ *(мучи)*

Не е вярно, завчера бях тук, никъде не съм излизал от стаята, всички сте свидетели, и сестра Люси

ме храни с просена каша със сос...

ПРОХОРОВ

Нищо не значи това. Нали предния ден успя, без да излизаш, да учредиш електронен шпионаж върху басейна на Ледовития океан, л... смачкано?! Материалите от предварителното следствие не може да лъжат. Я помисли бе, животно, въобрази си, че не си адмирал, а страница от материалите на предварителното следствие – щеше ли да можеш да излъжеш?

МИХАЛИЧ

Ни... никога.

ПРОХОРОВ

Така, сега сме в клуба на знаещите: какво? къде? кога? защо? Колко вървят днеска Курилските острови? Итуруп срещу шише андроповка⁴ на изплащане? Кунашир – почти без пари...

Михалич напразно се мъчи да измучи нещо за оправдание.

Не стига това, ами същият боцман е имал намерението да продаде на ЦРУ картата на алкохолните точки на Съветския съюз. И покрай нея

---

4. Евтина водка, пусната в продажба по времето на Андропов – Б. пр.

– да разфасова синеоката ни сестра Белорусия и да я пласира на диктатора на Камерун Миша Соколов...

СТАСИК *(нак курсира покрай тях)*

Да, няма да го галим с перце за тия работи. Предлагам да му смъкнем гащите и да гръмнем с мортирата...

ПРОХОРОВ

Стоп. Не съм свършил. Това мичманско псе е било замислило и друго: при положение, че вече не е имал какво да продава – за една седмица е пропилил и ума, и честта, и съвестта си – бил е намислил да продаде отвъд океана единствените ни два оцелели национални бисера: балета ни и родното ни метро. Сделката вече е била уговорена, обаче този двуличник прави малка грешка с клиентите си от Манхатън. Слиза с единия от тях в метрото, за да вдигне цената – а простакът бизнесмен решава, че го водят в балета. А когато го водят в балета...

Всеобщо възмущение

Пашка! Комсомол! Махай тоя чаршаф, не бой се де, днеска не съдим тебе. Изкажи се, другарю!...

ПАШКА

Много ясно: отде наде държавата ни ще трябва дори да го лекува безплатно? Според мен да го дадем на Витенка да го излапа!...

Одобрителни, възгласи. Всички се обръщат към Витя. Но той, без да спира да се усмихва и да се гали по тумбака, кима отрицателно с розовата си глава.

ПРОХОРОВ

Моли се, Михалич! Последен път се молиш, адмирале!

МИХАЛИЧ *(навежда глава колкото може и бързо-бързо дърдори)*

За Москва и за мира не е страшно да умра, Москва е наша столица, на столици, соколица, в Кремъл да идеш – ум да видиш, с ленинската наука – към разум и сполука, пръв в света е СССР – на комунизма инженер, Москва стои от векове – страшилище за врагове...

ПРОХОРОВ

Тъй-тъй-тъй-тъй...

МИХАЛИЧ *(продължава разтреперан)*

Прочута е навред в света Москва със своята красота нито в празник, нито в делник не забравяй, че си челник, подвиг да извършиш днес е въпрос на дълг и чест, идейно твърдите бойци са в боя първи храбреци...

ПРОХОРОВ

Достатъчно, мичман! Блестящ молитвослов. Според мен трябва да

го разтворим в някой химически реактив, та до довечера да стане само на протоплазма... Обаче защо ни е още протоплазма в стаята, и без това сме затынали в нея до гуша. По-добре военен съд. Коля, обършете си лигите. Как мислите, Коля, много ли протоплазма имаме в стаята?

КОЛЯ

Страшно много. Не издържам вече...

ПРОХОРОВ

Ясно. Военен съд. Естествено, че е жалък сега този антипартиен ръководител, този антидържавен деец. Този антинароден герой, този ветеран на три контрареволуции – той е безпомощен посерко, ние разбираме, не е лесно да се издържаш със скромните подаяния на ФБР... Но и дърдоренето, и молитвите му са познатите гримаси на извечните ни врагове. Извечните гримаси на познатите ни врагове. Вражеската извечност на гримасорите ни. *(Крачи вдъхновено.)* Значи така, антикремълските мечтатели разчитат на снизхождението ни. Но ние живеем в сурови времена и по-добре по-рядко да употребяваме думи от типа „снизхождение“. Със смъртта можем да си бием майтап само по време на война, в мирно време майтап със смъртта не бива. Военен съд. В името на народа боцман Михалич, този ядрен маниак с будьоновка и злобно пентагонско псе се осъжда на доживотно обесване. И условно на заточение във всички руски затвори целокупно!

Почти масови аплодисмента.

А засега – поради липса на инвентар – го вържете по-стегнато за кревата. Да си обмисля последната дума.

Альоха и Пашка повалят Михалич на леглото и го връзват с чаршафи, и кърпи така, че изобщо ди не може да помръдне.

ЛЮСИ *(нахълтва в стаята, привлечена от пъшкането на палачите и оглушителното ръмжене на жертвата)*

Какво става тук, момчета? Я го оставете на мира. Всеки ден само ще ми се съдите. Къде беше свободното легло? *(Отваря шкафа, вади чисти чаршафи и бодро ги хвърля върху един незастлан дюшек.)* Почва визитацията.

АЛЪОХА *(хваща полекичка миниатюрната Люси за раменете, пъчи тумбак, пули гноясали очи, танцува сладострастно до нея, а после пее коронната си песен, като първо се думка по шкембето и тръска глава.)*

Ах, дълго-дълго ще сънувам

таз болница за алтави

и дважд по-дълго ще сънувам

задника ти палав.

ПРОХОРОВ

Альоха! Припева!

АЛЪОХА

Альоха, я хвани китарата!

Ей богу – ще си взема рижава жена!

Альоха-ха, хвани китарата,

ей богу, ще си взема рижава жена!

Пум! Пум! Пум! (*Дъни се по корема.*)

Ей богу, честно,

честно, честно,

ще си взема рижава жена!

Пум! Пум! Пум!

Разкопча се тя до голо

и запретна се отдолу,

и насмалко да ми секне

дъх-дъх-дъх-дъх-дъх-дъхът.

Мичманът повръща в трюма,

боцманът не казва дума!

Хо-хо-хо-хо!

ПРОХОРОВ

Припева, Альоха!

АЛЪОХА

Ал-лъох-ха-ха, хвани китарата,

обаче хич те няма тоя път!

Пум-пум-пум-пум!

Да си я хваща, неговата вяра –

а аз... (*хили се*) А аз...

Аз честно, честно,

ама много честно...

Люси пръхти, не ѝ е за пръв път, тръгва към вратата. И едва не се сблъсква с влизацията Гуревич. Той е с жълт халат като всички, косата му е мокра. По лицето му не личи, че е бит, но по всичко останло личи идеално и всички разбират: Боренка и санитарят от банята...

ЛЮСИ

Ах, ето ви и вас... Леглото ви е първото отляво, застелете го, ще ви помогна, ако има нещо...

ГУРЕВИЧ (*вбесен*)

Сам! Сам! Изчезвай, маце!...

Люси изчезва. Песента временно спира. Гуревич мачка чаршафите на топка, запокитва ги в ъгъла на кревата, после гледа надясно: розовият Витя го наблюдава с апетит, гали се по корема все по-умилно и се облизва, от време на време се обръща към възглавницата си, за да потисне някакъв разбираем само за него смях. Гуревич го гледа близо половин минута, после не издържва. Обръща се към съседа си отляво: стегнатият като вързоп Михалич още шепне нещо, лицето му е отпаднало, окаяно. Стасик се е навел над него.

СТАСИК

В този миг всички гробари на социализма по целия свят се изповядват и причестяват... Ти защо се опъваш, дядка?...

ПРОХОРОВ (на Стасик)

Шт, чеденце! Остави ни да си поприказваме с човека...

СТАСИК

Не-не, трябва му минутка самовглъбяване... Не познавате Изтока... Гмуркаш се... значи... или те гмуркат, но разбираш: завинаги отмират времената, когато те е нямало-къпят те, следователно съществуваш... Когато наложницата на китайския император се къпе в басейна на сплетените орхидеи – точно така се казва – Басейн на сплетените орхидеи, – пускат вътре дванадесет есенции и седемнадесет аромата...

КОЛЯ (застава зад него)

...но който подир туй се облича в жълто одеяло, без да е познал истината и самоограничението – той е недостоеен за жълтото одеяло. Можеш ли да ми разясниш тази дхарма?!...

ПРОХОРОВ

Що не си я натикаш в... тая дхарма!... Човекът тъкмо излиза прецукан от банята. Разкарай се с тия дхарми! Давай нататък, Стас...

СТАСИК

И ето – излизам от банята с орхидеите, подминавам всичките дхармени зали (*хвърля поглед към идиота Коля*), влизам от басейна в Залата на благовонията, а от Залата на благовонията в Залата на

песнопенията. И тези, които срещам по пътя си, ми казват: „Недей ходи в манговата горичка, о, Благословени.“ А аз отивам и виждам и говоря с три девойки, едната луннолунна, а другата иай-пасторална, с венче от жълтурчета естествено. Пък третата изобщо не я гледам и тръгвам от Залата на песнопенията към манговата горичка.

ПРОХОРОВ

Хайде, хайде, Стас, изчезвай в твоята шибана мангова горичка, дай да си побъбрим с евреина. (*На Гуревич.*) Защо са те прибрали, как те

викат?

ГУРЕВИЧ

Гуревич.

ПРОХОРОВ

Бе то си личи, че си Гуревич... Май си по тая част, а?... *(Прави изразителен жест, че не.)*

ГУРЕВИЧ

Ами... в известен смисъл...

ПРОХОРОВ

Знам си аз. А бе някои евреи много обичат да поркат, да ви кажа, особено за сметка на арабските народи. Обаче номерът не е там. Щом се весне еврейин – и вече няма мира, братче, почват пагубните сюжети. Дядо ми, бог да го прости, ми разправяше – а бе тъпкана била с елени гората, с кошути ли беше, с кво ли – не можеш да се разминеш. И цялото езеро гъмжи от бели лебеди, а на брега цъфти ро-до-ден-дрон. И тогава значи на село пристига някакъв доктор Густав... Не съм съвсем сигурен, че е бил Густав, ама че е бил чифутин, гарантирам. И какво става? – не го казвам аз, дядо ми го казва. Преди да дойде тоя Густав, имало толкова зайци, че сами ти се навирани в краката, буквално се пързаяш по тях и падаш... И нб – отначало изчезват всички зайци, после кошутите – не че ги е стрелял, самички си изчезнали. *(На Альоха.)* Я викни Вова дъртака.

Идва Вова. Гледа първо Витя, после Михалич, притреперва, чака гаден номер.

Вова, ти нали си селянин. Можеш ли да си представиш, че... че растеш на брега на езерото... и ти викат Рододендрон. А на отсрещния бряг клечи чифутин и те гледа...

ОВОА

Не, не мога да си го представя... как така ще раста...

ПРОХОРОВ

Бе майната му на рододендрона. Представи си сега, Вова, че си бяла лебедица и клечиш на брега на езерото, а срещу тебе клечи чифутин и те гледа страшно внимателно...

ОВОА

Не. Не мога бяла лебедица, трудно ми е да си го представя. Мога, мога да си представя, че съм ято бели лебеди...

ПРОХОРОВ

Браво, Вова, ти си ято бели лебеди на брега на езерото, а срещу тебе...

ОВОА

И аз се разхвърчавам, ясно де... на всички страни... страх ме е.

ПРОХОРОВ

Альоха, отведи Вовочка... Видя ли сега, Гуревич?

ГУРЕВИЧ *(усмихва се пряко сила)*

Добре де. *(Поглежда с тревога към Витя, после наблюдава как на леглото до него Михалич прави неуспешни опити да се измъкне.)* Ами този защо?

ПРОХОРОВ

Делириум тременс. Измяна на Родината и в мисли, и в чувства. С две думи, не пие и не пуши. Нищо работа, обаче един път сме в клозета и стана дума за спирта, за страхотната му калоричност – и това влечуго изтърси горе-долу следното: от всички поглъщани от нас продукти спиртът, въпреки високата си калоричност, имал много примитивен химичен строеж и бил много беден откъм структурна информация. Още на място си плати за просташката си ерудиция: отворих прозорчето, проврях го и го увесих надолу за крака – на четвъртия етаж сме все пак, нали – и го държах, докато не се отрече от еретичните си доктрини... И днес по волята на Бога и народа е осъден на смърт... Не ми се вярва много, че в началото е било словото, но трябва да го има накрая, колкото и да е скапано, така че нека да лежи тоя педераст и да мисли...

ГУРЕВИЧ

Ами я ми кажи, Прохоров, ти упълномощаван ли си... Ъъъ... Само за тази стая или...?

ПРОХОРОВ

Не, не, разбира се, че да. И за всичко, което е оттъък Витя.

Поглежда натат. Гуревич се извъръща.

Всичко там са мои подвластни територии, но ти имаш късмет: утрешното дело ще е вътрешно, при това углавно. Паша! Махай чаршафа! Това е Паша Ерьомин, комсомолският ни организатор, иначе готин, нормална отрепка, но делото му е сериозно-телесни повреди в семейство Клайнмихел!

СЕРЪОЖА *(чува фамилното си име, надига се и пълзи към Прохоров)*

Запишете: само един крак й беше останал на мама... всички други й бяха отвинтени, и ръцете и те, всичките бяха на бюфета...

ГУРЕВИЧ

Тя не е ли викала?... Не може да не е!...

СЕРЪОЖА

Как да вика, като кръстницата беше за гевреци...

ГУРЕВИЧ

Мда... всъщност да... щом кръстницата е за гевреци, няма смисъл да се вика.

СТАСИК *(докато пак минава край тях)*

Всичките ни кръстници отидоха за гевреци: викаш, не викаш – кой не те чува...

СЕРЬОЖА

Не бе, не бе... Гевреците нямат нищо общо, не го ли разбирате? Нали той първо ѝ откъсна главата, а после...

ПРОХОРОВ

Утре, утре за тия неща. Пълзи си на воля до утре, Серьожа. Значи слушай сега, Гуревич: виждаш, че при нас от време на време има дребни битови неуредици. Иначе може да се живее. Две-три седмици те дупчат, после хапове, после шут в дирника и чао. И цветен телевизор даже си имаме, и две канарчета. Днеска си траят, понеже утре е Първи май. Иначе пеят. Дори Витя реши да не ги закача и да не ги опитва на вкус, а то ще рече висша атестация, за вокалистите, нали съм прав, Гуревич? Обаче от шашките и доминото не остана нищо – всичките ги излапа наред. Шест и шест оцеля по чудо, Хохуля го скри под възглавницата и си играеше самичък на шест и шест и все печелеше. И на третия ден – шаш!: шест и шест му го няма под възглавницата. Хохуля не си намира място от рев, Витя се подхилва. После всичко свършва – Хохуля изпада в неизвестна прострация, оглушава и се превръща в сексуален мистик ... а Витя междувременно отпочва шаха...

Гуревич вижда шафчето в средата на стаята, върху него има празен шах и една бяла царица.

СТАСИК *(спира рязко до тях)*

Всичките ги изкльопа! Само за бялата царица още му е жал – и защо, да го пита човек? Голям пакостник – всичко изяде: и тайм-аута и дамския гамбит, и сицилианската защита...

ПРОХОРОВ

Виж сега какво, Витя. *(Сяда на леглото му.)* Нали изяде всички игри. Кажй ми-нали ги изяде от нравствени подбуди, а? Прекалено хазартни ти изглеждаха, нали? Ето, виж, той е доктор от Центъра. *(Сочи Гуревич.)* О! Голям специалист! *(Вдига палец.)* Интересува се защо кльопаш толкова много? Не ти ли стига тукашният фураж?

ВИТЯ *(не издържа погледа на отговорника, спира да се гали по корева, закрива очи с ръка)*

Сладко ми е...

ПРОХОРОВ

А защо ти дожаля за бялата царица, а?

ВИТЯ

Мъчно ми е... Толкова е самотна...

ПРОХОРОВ

Ясно... Я ми кажи сега, Витенка, като спиш, само кльопачка ли сънуваш?

ВИТЯ

Не... не... и принцесата...

ПРОХОРОВ

Принцесата ли? Мъртва?

ВИТЯ

Не бе, жива си е принцесата... Първа хубавица, със синя панделка. Като Пепеляшка... И Принцът само я обикаля... И само я бие по главата със стъклената пантофка.

ПРОХОРОВ

Ти пантофката ще я изкльопаш ли? Кльоп-кльоп?

СТАСИК

Не е Витя той, не е. Лапачко трябва да му викаме. Лапачко Кльопадзе...

ВИТЯ

Ще я изкльопам... За да не я бие.

ГУРЕВИЧ

Ами ако принцесата е умряла? В смисъл – ако я е пребил вече? Съвсем. Мъртвата принцеса ще я кльопнеш ли?

ВИТЯ (*засмян*)

Да...

ГУРЕВИЧ

Ами седмината богатири ако са с нея, а?

ВИТЯ

И тях.

ГУРЕВИЧ

Ами трийсет и тримата от другата приказка?

ВИТЯ

Аха... Ама да не ми пречат сестрите... Ще ги хапна...

ГУРЕВИЧ

Ами... ами я слушай... Четирийсетте разбойника с Али баба барабар.

ВИТЯ (*със същата безгрижна страшна усмивка*)

Да... (*Потъва в мечти.*)

ГУРЕВИЧ (*упорито*)

Ами четиридесетте хиляди братя, за които пише Уилям?! И тях ли дори?!...

ПРОХОРОВ (*пресича рагговора*)

Стига вече. Утре съдим и тебе, и Пашка комсомолеца. Какво ти пука? Нали се отказа от Адмирала – разбирам те. Адмиралите са само хрущяли... Серьожа! Клайнмихел! Веднага тук... Кажи... Виждал ли си по лицето на този престъпник дори иай-леки следи от разкаяние?

СЕРЬОЖА

Не, не съм... И покойната ми майчица ми намигна тогава: дръж под око Пашка, – дали ще го хване поне мъничко срам, че се погаври така с мене? Обаче не, не го беше срам, цялата вечер се налива с водка и най-хулигански нарушава дисциплината... И не ми даваше да отварям прозорчето, та да не мирише толкова на мама...

СТАСИК (*пак минава, покрай тях*)

Чудесно е все пак да живееш в разлагаща се епоха. Едно му е лошо-то само. Не трябваше да отнемаме лимфните жлези на хората. Добре де, взехме им гевреците и киселите, краставички-бива. И пъпешите им взехме – голяма работа, и без пъпеша се живее. И плербисцити не ни трябват. Оставете ни обаче поне лимфните жлези...

*Докато Стасик държи речи, двете крила на вратата на трета стая се разтварят и на прага стъпват брат **Боренка** и сестра **Тамарочка**. Не гледат болните – оглеждат ги кръвнишки. И двамата знаят, че дори само появата им всява във всички стаи мигновено вцепеняване и униние, което си съществува и без тях.*

ПРОХОРОВ

Стани! Стани всички! Визитация!

Всички освен Хохуля, старият. Вова и Гуревич бавно стават.

БОРЕНКА (*под бялата му престилка се вижда официален, шоколадов костюм, ризата му е тясна, дебелият му врат е стегнат с вратовръзка. Рядко го виждат така облечен: днес просто е дежурен санитар през първомайската нощ. Приближава се доволно към Стасик, който козирува вцепенен*).

Значи ти липсват разни жлези в лудницата, а, мърша?

ТАМАРОЧКА

Не бой се, рожбо, сега ще ти ги наместим всичките.

Боренка, уж на шега, светкавично удря Стасик в диафрагмата,

*Стасик се гърчи, и се свлича
на пода. Тамара сочи Вова.*

Ами този плужек защо не става, като чуе заповед?

БОРЕНКА

Сега ще го питаме лично... Имаш ли оплаквания, Вовочка?

ОВОА

Не... Здрав съм като камък... Само че искам вкъщи ... Там сега е нацъфтяла медуницата. Нали е краят на април. Вкъщи, като излезеш на прага – цяла поляна медуница, нашир и иадлъж, и пчеличките бръмкат...

БОРЕНКА *(оправя си вратовръзката)*

Аз съм си градско чедо,... съм я твоята медуница. Каква е на цвят бе, Вовочка?

ОВОА

Ами каква... Синичка си е, небесносиня... Като априлско небе по залез...

Тамарочка се смее, Боренка впива нокти в носа на Вовочка и го върти, носът посинява като априлска медуница. Вова плаче.

БОРЕНКА *(продължава визитацията)*

Как е, Хохуля, как е? След пет минутки идва Игор Лвович с инструмента си, голяма веселба ще падне, ще поподскачаш малко... ами ти, Коленка?

КОЛЯ

Имам оплакване. Втора година съм в тази стая. Щото нали ми казаха че съм бил естонец и че ме боляла главата... Само че аз отдавна не съм естонец, и главата не ме боли вече, пък все не ме пускат...

Междувременно Тамарочка е привлечена от зрелището отдясно. Серьозжа се е обърнал към прозореца и кротко се моли.

ТАМАРОЧКА

А! Пак ли почна с твоите номера бе, кретен шибан! *(Две морави бузи, тръгва към него.)* Докога ще те уча аз! Първо дясното рамо, после лявото. Гледай де! *(Хваща го за яката, плюе в лицето му, удря го първо с юмрук в челото, после се засилва – и по дясното рамо, после по лявото, накрая под лъжичката.)* Още ли искаш? *(Повтаря всичко още веднъж, но по-силно, весела и доволна.)* Ей, лайно смачкано, ако те видя пак да се кръстиш, ще те удавя в клозета!...

БОРЕНКА

Не си цапай ръцете, Томочка, стига му. Я по-добре ела насам. *(Блъска Коля и тръгва към Михалич, Витя и Гуревич.)*

Следва го свитата: Прохоров, Альоха и Тамарочка.

ПРОХОРОВ

Другарят контраадмирал не може да застане мирно пред вас, сам виждате. Наказан е за буйство и за покварена агентурност. Искам да кажа – за агентурна поквареност и буйство.

БОРЕНКА

Ясно, ясно... *(Хвърля бегъл поглед към Гуревич, който умислено гризе нокти, и отива до Витя.)*

Витя се усмихва розозо, проснат на походното си легло като гранпасианс.

ТАМАРОЧКА

Как си, Витенка, как си, рожбичко! *(Засилва се и го пляска с яката, си длан по корема.)*

Усмивката на Витя изчезва.

Как си с храносмилането, Витенце?

ВИТЯ

Боли...

БОРЕНКА *(кикоти се заедно с Тамарочка)*

Другите ни скъпи пациенти не ги ли боли? Я ги виж: кой знае защо, всички искат вкъщи – защо бе, Витюша? Много просто: заради тебе ги боли, лишил си ги от интелектуална отмора. Я им виж страдалческите мутри. Виж какво: дай да се разберем още сега...

ТАМАРОЧКА

...още сега отиваш да акаш и после всички игри да са си по места. Иначе почваме аутопсията. Нали знаеш, миличък, че не режем живи хора, а само трупове...

Междувременно Прохоров наблюдава разтревожено Альоха Дисидента. Впрочем за това след малко.

БОРЕНКА *(разкрачили шоколадови крачоли, скръстил ръце спира над седналия Гуревич)*

Стани!

ТАМАРОЧКА

Защо не му е оправено още леглото на това чифутче?...

БОРЕНКА *(все така кротко)*

Стани.

(Гуревич седи вгълбен. Общо мълчание. Вдига с един пръст брадичката на Гуревич.)

Стани!!!

Гуревич бавно става и изненадващо за всички изкрясква и удря

Боренка в зъбите. Няколко секунди тишина – без обаче да броим писъка на Тамарочка. Боренка, изобщо без да реагира хладнокръвно сграбчва Гуревич, вдига го във въздуха и с всичка сила го запокитва на пода. И то така, че Гуревич да удари ребра в железния ръб на кревата. Следват два-три ритника в черния дроб – просто за ефект.

(На Тамарочка.) Сулфазин за пациента! Лично ще му го сложа.

ПРОХОРОВ

Какво да го правим, Борис... Нов е още... Заблуден правдотърсач, неправилно разбрано чувство за чест и други атавизми...

БОРЕНКА

Млък бе. Гнида такава...

Двамата с белите престики излизат.

ПРОХОРОВ

Альоха!

АЛЪОХА

Тук.

ПРОХОРОВ

Първа помощ на пострадалите от десанта!... Стасик, ставай, няма страшно, разкараха се. Нищо страшно. Всичко изключително ни чака тегърва. Първо при Гуревич...

Прохоров и Альоха, подпомогнати от немощния Коля, слагат на кревата почти бездиханния Гуревич, завиват го с одеяла, грижат се за него.

Готини хора са това евреите. Едно им е лошото – изобщо не знаят как да живеят. Ще го довършат сега, няма начин. *(Шепне.)* Гу-ре-вич...

ГУРЕВИЧ *(лекичко стене, говори с усилие)*

Няма нищо... няма да ме довършат... И аз... съм им приготвил... изненада...

ПРОХОРОВ *(невероятно зарадван, че Гуревич е жив и реагира)*

Първомайска изненада, браво. Обаче те ще те изненадат по-рано, след пет минутки... Дали да не те развеселя, докато чакаш бъдното си мъчение, Гуревич? Първият ми приятел Альоха ще се жертвува за тебе. Знаеш ли как е станал дисидент? Сега ще ти кажа. Нали всеки руски населен пункт си има луд... Какъв руски населен пункт без луд, а? Ще го вземат за Британия, да речем, а там и до днес изобщо си нямат конституция. Та Альоха бил местният льольо в Павловски Посад. Премети перона на гарата, помогне на хамалите... но си имал изгаряща страст-още я има... Титан ни е той, физиогномически титан-щом погледне нечия мутра и вече знае къде и като какъв служи съответният педераст. И

знаеш ли кои са били безпогрешните му стимули? Ръбът и вратовръзката. Какво е правел, нали? Нищо не е правел, приближавал се полекачка към жертвата си, затискал си едната ноздра с пръст – от дистанция – и каквото трябва се лепвало на вратовръзката. Целият град го водел дисидент, сащисали се от безнаказаността и новия подход в борбата срещу настоящия ред на нещата и субординациите... И преди два месеца го докараха...

ГУРЕВИЧ

Разкошно... Много съм наблюдавал нацията... какво иска всъщност... Точно такива хора й трябва днес ... Другите... и без тях ще мине.

ПРОХОРОВ

Ами точността, а! Точността, Гуревич! Великият Леонардо, както се чува, много отбирал от балистика. Ама на Альоха на малкия пръст не може да стъпи! Ал-льо-ха!

АЛЪОХА

Нали съм тук де.

ПРОХОРОВ

Бравос. Обаче, Альоха, не ти ли се струва, че методиката ти на борба срещу световното зло е малко... неапетитна ли да я наречем... Не че не разбираме – тия неща не се правят с бели ръкавици... Обаче от де накъде си решил, че ако не в кръв, ръкавиците ти непременно трябва да са в лайна, сополи и хрочки? Много четеш левите май... разните му италианци...

АЛЪОХА

Пази боже, само маршал Василевски чета... пък все ми казват, че той бил сбъркал, не трябвало да настъпва от изток на запад, ами от запад на изток...

ПРОХОРОВ *(пак опитва да разведри Гуревич преди изтезанието)*

Днешната дисидентура в лицето на Альоха не отчита, че първо трябва да се изтръгва от корен първо – а после ще се изтръгне с корена си и всичко друго, – че трябва да преименуваме всичките си улици и площади: ами ха де – онези имат Мост на любовните въздишки, улица „Света Женевиев“, булевард „Неясен блян“ и така нататък... А тук? Я ми избройте улиците във вашия квартал – да ти умре конят. Хайде да почнем отначало: в центъра Столична, естествено. До нея Юбилейна, цялата в бюстове и тополи. Московската ги пресича и ги удря в земята всичките. Подплашени от качествата и, на всички страни се юркат Перцовка, Охотничая, Лимонова, Руска и Староруска Пшенична и

Сибирска. Е, има и улички, които ги свързват, разбира се: Десертни, Сухи, Полусуши, Остатъчнозахарни. И всичките ги съединяват мостове: Бял вермут, Портвайн, Портер – все тая! А до тях са хотелите: „Бенедиктин“ и „Шартрьоз“, извисяват се над водите, а долу по ларгото кавалери и дами, кавалерите гледат дамите и облаците, дамите – облаците и кавалерите. И всичките хвърлят прах в очите на европейските народи. А пък европейските народи се отупват от прахта...

Вратата на стаята пак се отваря. Влиза главният лекар. След него – Боренка със спринцовка в ръце. Спринцовката не стъписва никого – всички гледат странното куфарче в ръцете на доктора.

БОРЕНКА

Ето го. (Сочи с ръка Хохуля.)

Докторът е непроницаем. Хохуля също. Докторът нагласява куфарчето с кабелите, разглежда отвратен пациента. Пациентът Хохуля изобищо не го гледа – има си достатъчно свои грижи.

БОРЕНКА (отива до леглото на Гуревич)

Я да видим... Прохоров, обърнете болния, свалете му гащите.

ГУРЕВИЧ

Аз... сам. (Преобръща се със стон по корем.) Альоха и Прохоров му помагат. Брат Боренка без злорадство, но не и като демонстрира всесилна власт, стои с вдигната вертикално спринцовка и лекичко пръска с нея. После се навежда, слага инжекцията.

БОРЕНКА

Завийте го.

ПРОХОРОВ

Трябва още едно одеяло, нощес ще вдигне над четирийсет градуса, нали знам...

БОРЕНКА

Никакви одеяла. Не му се полагат. Ако му е много горещо-да се разхожда и да диша... Стига да може да си мръдне някой крайник... Гуревич! Ако не се гътнеш до довечера от сулфазина – моля, заповядай на вечеря. Първомайска. Наталия Алексеевна, гаджето ти де ще ни сервира лично... Идваш ли?

ГУРЕВИЧ (с усилие)

Ще... дойда...

БОРЕНКА (кикоти се, но не забелязва, че дисидентът Альоха се приближава към него с един пръст върху ноздрата)

Много сме гостоприемни днес. Аз по-специално. Ще те посрещнем като скъп гостенин, ще те инкрустираме със скъпоценни камъни...

ГУРЕВИЧ

Нали... нали казах... че ще дойда... Ще дойда...

Альоха наистина майсторски изстрелва през дясната си ноздра. Стаята се оглася от нечуван досега вик – докторът е привършил високоволтната си задача със сиромашкия Хохуля.

БОРЕНКА *(стиска Альоха за гърлото)*

С тебе – с тебе после... Нали разбираш, докторът е тук... Щом си отиде – ще те изсекна, нали. *(Бърше вратовръзката си с носната си кърна.)*

Докторът минава през стаята с пагубното си куфарче, оглежда болните: всички физиономии освен тези на Прохоров и Альоха са белязани с печата на вечността – но не онази Вечност, която чакаме есички.

ДОКТОРЪТ

Да ви е честит празникът на международната солидарност на трудещите се, другари болни. Елате, Борис Анатолиевич, трябват ми.

Излизат.

ПРОХОРОВ *(увисва на врата на Альоха, щом белите престилки изчезват)*

Альоха! Ама ти си хиперборец бе! Алквиад! Смарагд! Ти си Мюра и минаваш на бял кон по Арбат! Фарабундо Марти си ти! Не-не, не са се свършили храбреците в Русия – и нивга няма да се свършат!

ГУРЕВИЧ *(надига се одобрително на лакът)*

Абсолютно си прав, началник.

АЛЪОХА *(окрилен)*

Трябваше да стрелна малко и по чичо доктор...

ПРОХОРОВ

Излагаш се, мой човек!... Щеше да прекалиш... Да не усложняваме сюжета на протичащата драма... с дребни странични интриги... Прав ли съм, Гуревич?... Човечеството вече няма нужда от дюдюктивности, на човечеството му е писнало от остри фабули...

ГУРЕВИЧ

И то как... Освен това – защо да почваме тия фабули с тях? Нали... тях всъщност ги няма... нали сме луди... а тези фантазмагории в бяло просто ни се привиждат от време на време... Гадно е, разбира се, но какво можем да направим? Привидят ни се... изчезват... правят се на истински жизнелюбци...

ПРОХОРОВ

Прав си, прав си, и Боря с Тамарочка се натискат и се кискат, за да

ни убедят, че са истински... че изобщо не са химери и видения, а са си натурални...

ГУРЕВИЧ

Я ела, Прохоров... по въпроса за химерите... Това тук (*показва инжекцията си*) – дълго ли ще ме боли?

ПРОХОРОВ

Дали ще те боли? Ха-ха. Нищо не е „боли“. Ще те почне след час – час и половина. А след три-четири дни може и да проходиш. Нищо, Гуревич, ще мине... Ще те развличам, както мога – ще ти пея приспивни песнички.

ГУРЕВИЧ

Кажи, Прохоров, има ли нещо, което да облекчава този сулфазин?

ПРОХОРОВ

Елементарно. Пълна чаша водка. Още по-добре чист спирт... (*Шепне му нещо на ухото.*)

ГУРЕВИЧ

Сигурен ли си?

ПРОХОРОВ

Във всеки случай Натали днес замества дежурната. Всички ключове са у нея, Гуревич. Не ги доверява дори на своя бел-ами Боренка Суратя.

ГУРЕВИЧ (*Вцепенява се. Мъчи се да стане.*)

Така значи... (*И пак се вцепенява от невероятността на чуто.*)

Намислих нещо.

ПРОХОРОВ

Досещам се какво си намислил.

ГУРЕВИЧ

Не-не, много по-дръзновено, отколкото си мислиш... Тази нощ ще ги взривя.

Зад вратата се чува гласът на Люси: „Момчета, хайде, инжекциите! Момчета! Бързо в мани-пулационната, инжекциите!“ Никой в трета стая не реагира. Единствено Гуревич опитва да направи няколко крачки.

(*Шепне нещо на Прохоров. После:*)

Та ще си дойда след петнадесет минути със лаври увенчан или пребит-все тая.

ПРОХОРОВ

Браво! Че ти си бил поет, Гуревич!

ГУРЕВИЧ

Естествено! Късмет ми пожелай.
Или ще победа и ще се върна син,
подут от бой, но... но по-добре за мен
и победител – и не насинен.

(Завеса)

ТРЕТО ДЕЙСТВИЕ

Лирично интермецо. Манипулационна. Натали седи в удобно кресло и попълва някакви буцаги. В съседния аминазинов кабинет – нещо като параван го отделя от манипулационната – чака мълчалива опапка за инжекции. Оттам долита предимно гласът на Тамарочка. Звучи примерно така: „Ама целия задник ти изпонадупчих, все си си същият идиот!... Следващият!! Боли ли? Хайде, хайде, ще ме лъжеш ти мене! Недей се тръшка, женчо! Ами ти какво си ми се лепнал с тоя аспириин? Много си важен бе! Аспириин му дай ти на него! И така ще пукнеш! И без аспириин! На кого си притрябвал ти бе, скапаняк?... Следващият!...“ Натали така е свикнала с всичко, че дори не се мръщи, пък и не слуша. Потънала е в отчетите си. На вратата се чука.

ГУРЕВИЧ (*уморено*)

Натали?...

НАТАЛИ

Очаквах, че ще дойдеш, Гуревич. Какво ти е?...

ГУРЕВИЧ

Пребит съм малко – но пак съм Тас в нозете на Елеонора!...

НАТАЛИ

Защо обаче куца моят Тас?

ГУРЕВИЧ

Не е ли ясно?... Твоят идиот

Суратя Боренка не е забравил...

Щом влезе ти в приемната, нали

веднага забелязах, че веднага

той забеляза, че...

НАТАЛИ

Какъв идиот? Защо Суратя? Та Борка не е... Кой ти го е казал? Кой ти надрънка толкова нелепици за някакви два часа!... Гуревич, мили, ела тук, глупчо!...

И най-сетне прегръдка. И предпазлив поглед към вратата.

От колко ли години не си идвал?

ГУРЕВИЧ

Нали разбираш как измерват времето и аз, и мен подобните шураци... (*Нежно.*)

Наталия...

НАТАЛИЯ

Кажи, глупаче!... Почти не те познах. Признай си, пил си страшно много...

ГУРЕВИЧ

Не-не... не съм... понякога... чат-пат...

НАТАЛИ

Ами ръцете ти защо треперят?

ГУРЕВИЧ

О, мила, как не ме разбираш?!

Треперели били – да си треперят.

Не е от водката! Треперенето идва от страшна неприютност на душата, *(Удря се в гърдите.)*

от вдъхновение, от недояждане, от гняв

и от сърце сломено,

пагубни предчувствия,

от страсти гибелни и възжелени срещи,

Натали лекичко се усмихва.

и от любов накрая към Родината,

не, не „накрая“! Най е важно

присъствието на подобно божество

с трапчинки, бюст и...

НАТАЛИ *(запушва му устата с длан)*

Стига, дърдорко, стига... Дай по-добре да ти сложа мъничко глюкоза... Целият си почернял и изсъхнал...

ГУРЕВИЧ

По тебе, Натали, нали?

НАТАЛИ

Ха-ха! Не ти вярвам. *(Става, вади от десния джоб на престилката си връзка ключове, отваря шкафа, дълго рови в ампулите, епруветките и спринцовките.)* Гуревич по навик си гризе ноктите и не откъсва очи от ключовете и омагьосващите го телодвижения на Натали.

ГУРЕВИЧ

Например пишат, че очите на малката морска амфиода били почти една трета от тялото ѝ. При тебе е горе-долу същото... Но, кой знае защо, другите ти две трети днес ме вълнуват повече. Пък и тази победоносна шнола в косата ти...

Ти чиста си като печалба,

като роса по нещо избуяло,

като...

НАТАЛИ

Млъкни мъничко... (*Застава до него със спринцовката.*) Не се плаши, Лев, съвсем леко ще ти я направя, изобщо няма да усетиш. (*Почва процедурата.*)

Глюкозата влиза бавно. Той и тя се гледат.

ГЛАСЪТ НА ТАМАРОЧКА (*зад паравана*)

Стига де, стига вика, да не те коля? Следващият! Какво-какво? Каква калфка искаш да ти се сменя? Гълтай прах и мри, рожбо... Ти бе! Зурло немита! Виждал ли си боклуците зад кухнята? Утре всичките умници като тебе ги заравяме в тях и ги откарваме с камионите... Следващият!

НАТАЛИ

За какво се замисли, Гуревич? Не я слушай, гледай мен.

ГУРЕВИЧ

Нали това правя. Само че си помислих: колко стремглаво издребнява човечеството. От блестящата царица Тамара – до тази Тамарочка тук. От Франсиско Гоя – до сънародника и съименника му генерал Франко. От Гай Юлий Цезар-до Цезар Кюи, а пък от него вече – до Цезар Солодар⁵. От хуманиста Короленко-до прокурора Криленко. Каква говоря – Короленко? Щом от Имануил Кант стигаме до „Слепия музикант“. А от Витус Беринг до Лаврентий Берия. А от псалмопевеца Давид – до Давид Тухманов. А от...

НАТАЛИ (*завинтва някаква друга джаджа на същата игла и продължава инжекцията*)

Ами ти, Лев, ти по-добър ли си от едновременните Лъвове? Как мислиш?

ГУРЕВИЧ

Не по-добър, но различен от едновременните Лъвове. Знаеш ли каква история стана: стоим, съвсем малко бяхме пийнали, стоим на студа и чакаме – един Господ знае какво чакаме, пък и не е там работата. Важното е, че и на тримата ми случайни познати от устата им излизаше пара – и то как! Голям студ беше! А от моята – не. И те го забелязаха. Питат: „Виж какъв студ е, защо отникъде не ти излиза пара? Я дъхни пак!“ Дъгнах-пак никаква пара. И тримата казаха: „Тук има нещо гнило, трябва да съобщим където трябва.“

НАТАЛИ (*прихва*)

---

5. Съветски писател. Поет, драматург, белетрист. – Б. пр.

И съобщиха ли?

ГУРЕВИЧ

Охо! И веднага ме викат в някакъв си здравпункт или диспансер. И ми задават само един въпрос: „По каква причина имате пара?“ Аз и казвам: „Ама аз точно пара нямам.“ А те: „Не-не.“ Отговорете на въпроса: на какво основание имате пара. Ако подобен въпрос е бил зададен, да речем, на Ръоне Декарт, той просто е щял да рухне в руските преспи и е нямало да отговори нищо. А аз им казах: откарайте ме в 126-о отделение на милицията. Имам да им съобщя нещо за Корнелий Сула. И ме натовариха...

НАТАЛИ

Направо за Сула ли им изгърси? Те загряха ли нещо?...

ГУРЕВИЧ

Нищо не загряха, но ме откараха в 126-о. Питат ме: „Вие ли сте Гуревич?“ – „Да, казвам аз, аз съм Гуревич.

Дойдох, заподозрян във суперменство.

А вий сте прави до известни степени:

да-да. Че аз съм свръхчовек и нищо свръхчеловеческо не ми е чуждо.

Не знам да плувам – като Бонапарт.

Нито се реша-значи същ Бетховен.

Не знам езици – все едно Чапай.

И нископродуктивен съм – досущ

Васпучи или Николай Коперник:

за цял огромен земен път четирсет – четиресет и осем листа.

И тъй, родея се с титаните. Обаче

за разлика от Филип номер две

Испански – нямам краста.

Да, вярно е. (*Въздиша.*) И въшки нямам,

а ги е притежавал в изобилие

Корнелий Сула, повелител римски.

Свободен ли съм вече?...”

„Свободен сте – казаха ми, – разбира се, че сте свободен. Сега ще ви откараме у вас с кола...” И ме докараха тук.

НАТАЛИ

Ами кулата на градския комитет на комсомола?

ГУРЕВИЧ

Е... тя беше да ви баламосам... и да не ти е толкова тъжно в

приемната.

НАТАЛИ

Слушай, Лев, искаш ли да пийнеш малко? Само че – шшшт!...

ГУРЕВИЧ

О, Натали! Душата ми жадува!

За възкресение, а не за храброст.

Докато Натали налива нещо и го разрежда с вода от чешмата, речта зад паравана продължава: „Ще изкараш зимата, приятел, няма страшно!... Бъди мъж бе, смадок вмирисан!... Следващият!... Я се виж бе, защо си нахлузил толкова гащи! Ще ти се сплуе зарзаватът и ще окапе!... Мърдай, мърдай! А ти се разкарай, не ми пречи да работя... Следващият... Нищо ти няма, старче, оправяш се вече, ще се покандилкаш още една-две седмици и хопа-тропа – от нас до моргата са само триста метра!... Следващият!“

Натали му подава чашата. Гуревич гълта бавно – после благодарно целува ръката ѝ.

Носителка на грубата психея –
пръв Хераклит от Ефес казва тъй.

НАТАЛИ

За кого говориш?

ГУРЕВИЧ

Все за тази Тамарочка, милосърдната сестра. Забелязала ли си как се израждат нравствените принципи в руския народ? Дори в поговорките. Едно време, когато посред разговора е настъпвала внезапна тишина, руският селянин обикновено е казал: „Тих ангел прелетя...“ А сега в същия случай – „Милиционер някой е пукнал!...“ „Бял ден да не видя“ – така е било едно време. А сега: „Да ми умре кварталният...“ Хо-хо. Или – колко трогателно беше: „Който бърза, бавно стига.“ А сега знаеш ли как викат? „Бързата кучка планина повдига.“

Натали сг смее.

А пък тази е още по-жестока. Старата руска пословица „Кладенец ако затлачиш – за водица ще проплачеш“ се е преобразила по следния начин: „Не мочай в компота, че готвачът с него си мие краката.“

*Натали вече се смее така, че параванът се отмества и милосърдната сестра **Тамарочка** промушва физиономията си през дупката.*

ТАМАРОЧКА

Охо! Наталия Алексеевна всеки ден с нов кавалер! А днеска с най-големия хубавец. Хем чифутче, хем идиот – по две линии хваща дикиш.

НАТАЛИ (*умирява с ласки разбунтувания Гуревич и казва строго.*)

Ще поговорим след дежурството, Тамара Макаровна. Сега съм заета...

Тамарочка се скрива и зад паравана продължава както преди: „Хайде де! Приспивателно ще ми иска – от дирник уши не щеш ли!... Стига трепери де! И само да гъкнеш, проклетнико!“ И т.н.

Льова, мили, успокой се (*целува го, целува го пак*) – и по-лошо ще стане, ще видиш. И все пак недей да буйствуващ. Тук, в това заведение, пациентите, а те все пак са мнозинство, нямат право да отвръщат на обидата с обида. И – пази Боже – на удара с удар. Тук дори не се плаче, знаеш ли? Ще те надупчат, ще те уморят с невролептици само ако заплачеш... Случвало ли ти се е някога да си поплачеш, Лев?

ГУРЕВИЧ

Хо! На времето се с плач прехранвах.

НАТАЛИ

Да се прехранвах със сълзи? Нищо не разбирам.

ГУРЕВИЧ

Много е просто. Като студент например... ох, не издържам, пак ме избива на ямб.

Не знаеш как ридаех, Натали!

Без никакви причини. По поръчка.

И всички се научиха, че мога.

Рекат ми, значи: „Пореви, Гуревич!“ –
посред вакхически забави:

„Рев, Гуревич, лей реки от сълзи.“

И аз рева. За две реки – по рубла.

И то – разбираш ли ме, Натали? –
когато кажа! Стига да поръчат.

Сълзите – истински! Ридая с глас.

Дете реливо – аз не подозирах,

че има хорска и еврейска мъка

и мъка титанична. Ще рече –

за другите сълзи да не приказвам...

НАТАЛИЯ

И знаеш ли още какво, Гуревич: избягвай да говориш в петостъпен ямб – особено с лекарите: ще го вземат за подигравка. Ще почнат да те лекуват със сулфазин или нещо още по-мръсно... Моля ти се... заради мен... недей...

ГУРЕВИЧ

Боже! Защо съм тук все пак – изобщо не разбирам. Останалите

пациенти също – защо ви са?

Че те са здрави всичките, нормални,
молоски главоноги, да-деца,
унесли са се мъничко и никой
не си въобразява, да речем,
че е сто свещи крушка, тротоар,
или пък топъл ден през ранен март,
наклонената кула в Пиза, ходжа,
или поправката на Джексън-Фулбрайт
в американския Конгрес. И даже
Швасман-Вахман-едно-то е комета.
Защо съм тук, щом здрав съм като бик?

НАТАЛИ

Я слушай, Фулбрайт, засега си жив,
не боледуваш – но какво те чака?...

Какво не ти е ясно, а, Гуревич?

С бацили, с вируси си обкръжен,
но те се мръщят и обръщат гръб.

ГУРЕВИЧ

Браво.

Да, нямат чет загадките природни – разправяше другарят Берендей.⁶

Обаче идеално бих минал и без вас. Разбира се, не и без тебе, Натали. Нали виждаш – сам съм си разкошен лазарет, инжекция пирацетам в гъза. Сам съм си ченге и даже свирилката в зъбите на ченгето. Аз съм пожар – ала пожарникарят пак съм аз.

НАТАЛИ

Гуревич, мили, все пак си паднал ниско.

ГУРЕВИЧ

В смисъл? Е, добре. Ала в сравнение с това колко съм живял и тежък съвсем мъничко съм се понизил! Великата ни национална река Волга тече три хиляди и седемстотин километра и се понижава само с двеста двадесет и един метър. Според Брокхауз и Ефрон. На нея съм се метнал. Само че имах някои пропуски и без да искам изпепелих у себе си куп разни подробности. Но изобщо не съм паднал. Всяко тяло, дори небесните тела, си имат свои собствени вихри. Рене Декарт. А аз – колко

---

6. Приказен дух от руския фолклор – Б. пр.

собствени вихри унищожих у себе си, колко чисти и благи помисли? Колко орлеански деви хвърлих на кладата, колко бледи Дездемони удуших?! И колко Муму и Чапаевци удавих в душата си!...

НАТАЛИ

Ама много си специален, шурчо!

ГУРЕВИЧ

Не съм специален. Просто – интензивен.

И днес... почти сега... не падам –
направо се продънвам вдън земя.

И тази нощ ще скъсам на парчета
трагедията – ямб да забраняват!

С две думи – аз взривявам този дом!

Още повече – съвсем забравих – нали днес е нощта срещу Първи май, нощта на Валпургия, сестрата на свети Венедикт. А тази нощ още от края на осми век винаги се е означавала с нещо ужасяващо и чудодейно. И с участието на Сатаната... Не знам ще лудеят ли вещиците нощес – но празник май ще има!!!

НАТАЛИ

Не ме плаши де, Льовушка – цяла нощ съм дежурна.

ГУРЕВИЧ

С любовника си Боренка ли? Със Суратя?

НАТАЛИ

Да, представи си.

С любимия си Боренка. И с много спирт.

И с торта-лично я направих-
и с песните на Йосиф Кобзон.

На ти сега, екс-мили, екс-любими!

ГУРЕВИЧ

Не си спомням точно в коя държава за тия шегички дамите ги пляскаат по задника с букет сини шибои... Пък аз, ако искаш, ще те възпея в стил Николай Некрасов естествено.

НАТАЛИ

Хайде възпявай, глупчо.

ГУРЕВИЧ

А ла Николай Некрасов!

Роман твърди: кокореста!

Демян твърди: цицореста!

Лука им рече: става.

Бе и отзад я бива май,

тъй казват братя Губини,
Иван и Митродор.
Пахом с очи наведени
напряга ум край другите:
– Я стига с туй отпред-отзад!
Дано да е къшовница...
А Пров мълви: Ох, леле!
Н атали аплодира.

Между другото, Натали, знаеш ли по какъв весел и точен начин е определял Некрасов степента на привлекателност на руската жена? Виж сега как: по броя на хората, които искат да я пощипнат. С такова удоволствие бих те пощипнал сега...

НАТАЛИ

Ами хайде щипни ме де. Само не говори пошлотии. И по-тихо, гламчо.

ГУРЕВИЧ

От де наде пошлотии? Когато човек иска да се убеди, че не спи, а вече се е събудил – трябва да щипе...

НАТАЛИ

Разбира се, че трябва. Само че себе си. А не долепената до него дама...

ГУРЕВИЧ

Все едно! ... Ах, ти си долепена... мъчителко Наталия... Когато люшкаш кръста ей така... не мога, не издържам, искам така да те стисна отзад, че искри да ти излязат отпред! ...

НАТАЛИ

Фу, глупендер! Ами стисни ме!...

Гуревич действа. Натали отмята глава. Безкрайни целувки.

ГУРЕВИЧ

О, Натали! Дай дъх да си поема!... Добре си спомням-преди три години носеше страшно актуална рокля... Кой дявол ме накара да запраша из тия куенлуни?... Станах философ. Въобразих си, че черната похот най-сетне е престанала да бъде житейска моя доминанта... Сега съм убеден: черна похот няма! Няма черен грях! Човешката съдба е само черна!

НАТАЛИ

Каж ми, Гуревич, толкова много пишеш, пък всичко знаеш...

ГУРЕВИЧ

Натали!...

НАТАЛИ

Тук съм, глупчо... Какво искаш още?...

ГУРЕВИЧ

Натали... *(Прегръща я бясно, впива се в нея. А ръцете му – от страст, разбира се – конвулсивно шарят по бедрата ѝ.)*

Зрителите виждат как връзката ключове с жълтичко синджирче се прехвърля от джобчето на бялата престилка на Натали в болничния халат на Гуревич. А целувката все продължава.

НАТАЛИ *(след малко)*

Много ми беше мъчно за тебе, Гуревич... *(Лукаво.)* А Люси как е?

ГУРЕВИЧ

Избягах, Натали. Какво е Люси всъщност? Нали ѝ казах: „Не с рога напред“ А тя: „Разкарай се,

жалък триумвир!“ Защо точно „триумвир“-до днес не знам. А после, зад гърба ми, подир мен:

„Знай, зле ще свършиш ти, Гуревич! Пиянството ти ще те вкара в гроба.“

НАТАЛИ *(смее се)*

А отначало?

ГУРЕВИЧ

А отначало? Не, не ми напомняй.

О, Натали! Та тя ме прелъсти,

аз с неохота легнах върху нея –

тъй в окосено есенно поле

прохладно ляга късен слънчев лъч.

Тъй връз угрижен размисъл чело

поляга, уф! – обратно, връз челото...

Недей за Люси... Казваш – мъчно?

А ми разправяш пак за тази фуста,

Суратя с теб за да легализираш!...

НАТАЛИ

Ох, пак ли? Засрами се, Лев!

ГУРЕВИЧ

Не, аз съм ерудит, и ти го знаеш.

И тъй, нощеска, срещу Първи май
ще дойда... и две чаши ще обърна...

Не с взлом. Но не и без покана:

той ме повика и му отговорих –

ще дойда... Кимнах му с глава.

НАТАЛИ

Но ти... представяш ли си ти?...

ГУРЕВИЧ

Представям си.

На дон Жуан на мен ще ми се прави!

Суратя с тебе – не, непоносимо.

О, още тази сутрин твоят нерез
ще чуе стъпките на командора!...

НАТАЛИ

Гуревнч, мили, ти си се побъркал...

ГУРЕВИЧ

Не, още не. А впрочем, както искаш:
ще гасна тихо като небосклон,
щом ме помолиш... (*Мисли.*)

А ако помолиш,
ще пламенея като небосклон!

Не съм побъркан още-засега, –
а в петото ни действие – ще видим...

Наталия, любима...

НАТАЛИ

Казвай, гламчо.

ГУРЕВИЧ

О, да беше
навлечена с хиляда рокли,
или с едничко кръстче на гърдите,
и нищо друго – пак щях...

НАТАЛИ (*за кой ли път му запушва устата с ръка. Нежно.*)

А! И това ли помниш, безсрамнико!...

Някой кашля зад вратата.

ГУРЕВИЧ

Антилска перло... О, кралицо на двете Сицилии... Сериозно ли
трябва да спиш на това издънено диванче?

НАТАЛИ

Няма как, Лев! Щом имам нощно дежурство...

ГУРЕВИЧ

И ти... ти спиш на мръсно канапе!

Ти – Натали! Чие то ложе
застлано е със музика вълшебна!...

НАТАЛИ

Пак ли почваш, свирчо?

Зад вратата пак се чува кашляне.

ГУРЕВИЧ

„При повечето правокрили самците могат да свирят, а самките нямат тази способност.“ Из учебника по обща ентомология.

Пак се прегръщат, силно.

ПРОХОРОВ *(застава на вратата с кофа и дълга бърсалка)*

Все процедури... процеду-ури... *(Споглежда се с Гуревич.)*

Очите му питат: „Стана ли?“ Очите на Гуревич отговарят: „Няма проблеми.“

Наталия Алексеевна, новият ни пациент въпреки всичко от час на час е по-добре. Пък аз току-що минах – много ви е запуснат линолеумът пред склада, срамота. И новият... да не се самозабравя, нали – да потърка половин-един час. А аз ще го поназдиравам...

ГУРЕВИЧ

Щом е така... *(Хане стратегически устни и излиза с кофата и бърсалката.)*

ПРОХОРОВ

Наред е всичко. Затова съм тук.

Ти, Алексеевна, го коткай.

Той ни е малко шур. Но ще му мине.

(Завеса)

ЧЕТВЪРТО ДЕЙСТВИЕ

Пак трета стая, но почти празна: едни още не са се върнали от вечеря, други – от амина-зиновите процедури. Комсомолският Паишка Ерьомин още е под чаршафа и още чака военния съд. Старецът Хохуля е неподвижен след електрошока и никои не се интересува диша ли, или вече не диша. Витя спи, Михалич също. Стасик се е вцепенил наред стаята с опната за есесовски поздрав ръка. Тишина. Говори само дядо Вова, крайчето на носа му е мораво.

ОВОА

Ех, че чудно е сега на село! Будиш се сутрин... изуваш си първо бо-тушите, слънчицето ти наднича в очите, ама ти не смееш да го поглед-неш... срам те е... и излезеш на стълбите. Пък птичките там, славейче-тата и гургуличките пеят, та се късат: фю-фю-фю-тю-тю-фю, чик-чирик, гу-гу, ку-ку, ку-куругу-кудкудак. Рай небесен. И мяташ антерията на гърба, взимаш си документите и ей тъй, гол както те е майка родила, тръгваш в степта да стреляш костури... Бос вървиш, жалък, цял обра-съл. Необрасъл не може, обрасъл по-лесно се мисли... Вървиш си по пъ-тя и целуваш наред всички глухарченца. Пък глухарченцата те целуват под разкопчаната гимнастюрка, ама тя една избеляла, излиняла, от Бер-лин до Тексас носена...

В стаята съвсем тихо влизат хванатите за ръце Серьожка Клайн-михел и Коля. Разтърват си инжекциите, сядат до Вова, слушат.

И си вървиш значи... вятър те вее... Отгоре – синьо-синьо, отдолу майска роса като бисери... А напред се белее нещо черничко... Викаш си: да не е глогина някоя?... Не е. Да не е арменец?... Не е бе: откъде ще се вземе арменец в хвошовете? Пък то да излезе, че било мойто вну-че, Сергунчик, на четири години е само, таман му покараха косъмчета по гръбчето – обаче всичко различава вече: всяка тревичка от всяка шумица и всички птичета изучава по вътрешностите...

КОЛЯ

Пък аз нищо не мога да различа. Е, клен от липа...

СТАСИК (*пак пропуска от единия край на стаята до другия*)

Да! Нищо по-важно няма на този свят! Спасете дърветата! Ще дой-дат окупаторите – къде ни е интимната защита? Интимната защита на образования партизанин! В какво се състои тя? В следното: образования партизанин става, сяда, свирука си, пуши си цигарата. И всява ужас у

прекрасната Клара!...

ВОВА

А моят Николай Семьонович...

СТАСИК (*неудържимо*)

Господ е създал светлината-да, да, да! А твоят Николай Семьонович я е отделил от тъмнината. Виж, тъмнината обаче никой от нищо не може да я отдели. Точно затова не ни дават нищо истинско и интимно! Булгур например, с извара, със стафиди, с хавайски ром...

КОЛЯ

И с вермут.

СТАСИК

Не, без вермут. Отде накъде вермут? И докога само ще ме прекъсват? Прави ще правят пътищата на нечестивците, а? Кога най-после ще спрем да се хлъзгаме към ядрената катастрофа? Защо се бави Божество-то с разплатата си? И изобщо – кога ще спрат да ни баламосват тия по-лицы?! Животът бездруго е толкова кратък...

ВОВА

Ти насади някое цветенце, Стас, ще ти олекне...

СТАСИК

Хо-хо! Намерил кого да учи! Ела първо да ми видиш оранжерията. Животът бил кратък – като ми видиш оранжерията, още по-кратък ще ти се види! Махни ги твоите цветенца жълтурчета – навсякъде ги има. А аз знаеш ли какво имам – сам го създадох този сорт и го наблюдавах как вегетира. Казва се „Тумбалаче-подуванче-готованче“ с извити листенца. А как цъфти! Да ти се доще да гръмнеш с пищова във въздуха. Как цъфти бе – да гръмнеш с пищова по първия срещнат!... Или... или, ако искаш, „Мръсница незабравяница“ – понеже щом разцъфти и тръгва само по бельо! „Курветина гиздава, умислена“ – най-добрите мекички видове: „Ох, маменце“, „Сихоте-Алин“ и „Боже, боже“. А бе каквото ти душа иска! „Жълт глупаран“, „Двусезонен мърморан“. Те са вече за ония, дето ги изнасят с краката напред.

ВОВА

И всичко това е цъфтяло в градината ти, братче?

СТАСИК

Как така цъфтяло? И досега цъфти! Какво ти трябва например за наполеонките, Вова?...

ВОВА

Нямам си наполеонки...

СТАСИК

Е, ще имаш... И ще искаш да ги гарнираш по цепката с нещо багрено. Заповядай в градината ми – всичко е твое. „Презумпция флиртоза“, „Милиция стопанска, ненагледна“, „Гълфстрийм чечено-ингушки“! Два пъти орденоносната „Игумения непретенциозна“, най-хубавите й разновидности: „Капелмайстор Шуцман“, „Уши-нос-гърло“, „Неповяхващата Розмари“ и „Целувай ме дълго“. Пурпуровидните разновидности са безчет: „С любовта шега не бива“, „Плющете, бойни знамена“, „Крайцерът „Варяг““ и „Дръж циците“. А пък ако...

ОВОА

Ами синички имаш ли? Аз, като изляза в полето по росата, по големите празници – все за синички гледам...

СТАСИК

Как да нямам синички! Аз да нямам синички?! На – „Нособръкче одухотворено“, „Нособръкче цъфнато“, „Лигавчета синьокъдрички“, „Гутенморгенчета“! „О, Занзибар безпределен“ – и подвидовете му: „Лосиноостровниче“, „Яуза“, „Северянин“, „Сребърен скреж“, „Хау ду ю ду“, „Иди си без сълзи навек“... (При думите „без сълзи навек“ пак се вцепенява до прозореца, вдигнал юмрук вертикално в поздрав „рот фронт“).

Всички гледат носа на Вова. Коля пак протича, Вова нежно го бърше. Почти никой не забелязва как отговорникът Прохоров ту се втурва в стаята и поглежда часовника си – единствено на него му е разрешено да носи часовник, – ту пак изхвърча навън. Музикалният съпровод е от тревожен по-тревожен.

КОЛЯ

То и есен си е хубаво на село... Нали, Вова?

ОВОА

Есен сме по-зле де, капе от тавана... Седиш на голия под, а отгоре кап-кап-кап-кап, а мишоците топуркат по пода: такър-такър, такър-такър, домъчнее ти сегиз-тогиз за някой, хванеш го, пхнеш си го в пазвата да го постоплиш, да го поизсушиш. А насреща два портрета съм си окачил, и двамата ги обичам, само дето не знам кой ме гледа по-гъжно – Лермонтов като хусар или другарят Пелше⁷... Лермонтов – нали още съвсем млад, нищо не разбира – ми дума: „Иди в град Череповец, Вова, там ще ти дадат безплатни обуца.“ А аз му викам: „Защо ми са обуца? Череповец – ехе! – знаеш ли колко е далече! Ще получа обуца там, а

7. Пелше, Д. Я. (1899–1933) – съветски държавен и партиен деец, автор на трудове за революционното движение и строителството на социализма в Латвия – Б. пр.

после къде да ходя с тях? Не, не, добре съм си без обуща...“ . Капят капките, а другарят Пелше тихичко ми реди: „Да не би ние да сме виновни за твоята мъка, Вова?“ – а аз му казвам: „Не, никой не е виновен за моята мъка.“ И тогаз пък зад стената току изпсува телето и иска нещо, моли ме, а аз не съм го хранил сто години и откъде се взе пък това теле? Ни кравица съм имал някога, ни нищо. Река да попитам Сергунчик, внучето – и него го отвял вятърът. И всички все ги отвява нанякъде... От вечерта съм турил една гаванка елдена каша под стълбите – за таралежчетата. Здрач пада. Току затропа гаванката – а, дошли са значи тарлъвците, обискират... Листата се въртят във въздуха, повъртят се, па кацнат на пейката. И цветенцата всичките съм ги пресадила за през зимата... Пък вятърът все гони облаците, гони ги: на север – на североизток, на север – на североизток. Не знам да се връща някой. И отгоре все по-често: кап-кап-кап, и вятърът все по-силно духа: дърветата току заскърцат и заопадат, стоварват се и почиват – без съд и следствие. И птичките вземат, та хвъркнат като отрязани глави...

КОЛЯ

Ех, красота... Ами на село при вас как е – април пак ли е трийсет дни, или ви добавиха три?...

ОВОА

Бе не са още...

КОЛЯ

А трябва... Трябва да прибавят някой... У нас трябва да е по-голям, отколкото при ония... Те свирят на китара с пет струни, а ние си имаме наша, седемструнна... Байкал, Останкинската кула, Каспийското езеро... Щото сега виж колко обидно излиза и техният април е трийсет дни, и нашият трийсет. *(Лигави се.)*

Вова го бърше.

А пък да се равняваме по Европа, според мен – значи безнадеждно да изоставяме от нея... Ние естествено не искаме едностранни предимства за нас, но и никога няма да допуснем...

ПРОХОРОВ *(нахълтва в стаята с озарено лице)* Визитация! Визитация!

Но странно: вместо обикновеното „Стани!“ отговорникът заповядва нещо невероятно:

Легги веднага на пода! Всички! Мутри долу! Който върти очи насам-натам – гръмвам го с всички дула на Лепаж! Стас, стига с твоите „рот фронтове“! *(Отива при него, но ръката на Стасик не излиза от състояние „Рот фронт“.)* Добре, добре, само се обърни към стената,

но пасаран, пасионарий! Венсеремос!

Гуревич влиза с кофата, тя е заметната с мокрия парцал. Остава бърсалката да вратата. Отива до шкафчето си, бързо смъква парцала, вади от кофата огромна като дамаджана бутилка, поставя я на шкафчето и пак я завива въздиша дълбоко.

ГУРЕВИЧ Готово. Сега май вече победихме.

ДЛЪОХА (от вратата) Стани всички, поправи се! Визитацията свърши!

ПРОХОРОВ Всички в леглата. Забележете, психопати, визитациите стават все по-кратки. Значи скоро съвсем ще спрат. Ставайте, ставайте – и в леглата... Добре, добре... Ами какво правехте тук вие? – докато високосните хора на планетата ни постигнаха невъзможното, – какво правихте през това време вие, летаргични създания?

ОВОА

Стасик ни разказваше за цветенцата си... Сам си ги отглежда...

ПРОХОРОВ

Много важно! Цветята са вътре в нас. Съгласен ли си с мен, Гуревич – защо ни са цветята, които са отвън?

ГУРЕВИЧ После, после, Прохоров, първо бързо трябва да се зарежда... И без това цветята отвътре ни са много: цистити в бъбреците, цирози в черния дроб, нашир и надлъж инфлуенци и ревматизми, миокарди в сърцето, абстиненции от главата до петите... Протуберанси в очите...

ПРОХОРОВ Налей си шейсет и пет грама, Гуревич, и бързо ги обръщай. После ще си говорим за цветенцата. Альоха!

АЛЪОХА Тук...

ПРОХОРОВ

Незабавно чаша студена вода. В куфара на Хохуля има лимони, вади ги...

АЛЪОХА Всичките ли?!

ПРОХОРОВ Всичките, мамка ти...

Гуревич налива една чаша и всъщност открива, Валтургиевата нощ. Мирише спирта, мръщи се страшно, гаврътва.

(В очакване на дозата си.) Лошо мислех за тебе Гуревич. За всички ваши мислех лошо: вие сте ни мъчили в газовите камери, изстребвали сте ни по ешафодите. Излезе, че нямало нищо подобно. Мислех си – човек трябва да се държи на дистанция от вас. Дистанция с погромни размери... Но ти си всъщност Алкивиад! – пардон, Алкивиад имахме вече, – ти си граф Калиостро! Ти си Канова, изваян от Казанова, или обратното,

все тая. Ти си лъв! Вярно, че си Лев Исакович, но все пак си Лъв! Гней Помпей и маршал Манерхайм! Не намирам по-големи похвали засега... обаче, ако на мен ми сипеш шейсет и пет...

АЛЪОХА Да проверим гори ли, а?

ГУРЕВИЧ

Може... *(Излива малко от останалото в чашата, драсва клечка, доближава я.)*

Докато синият пламък не гасне, цари тишина.

ПРОХОРОВ *(дори не разрежда седемдесетте си грама, държи един от лимоните на Хохуля. Гаврътва чашата си, мирише, страстно лимона. Самовглъбена пауза.)*

И тъй. Край на беззвездните часове на човечеството!

Кажи ми, Гуревич, от какъв мрамор ще е най-добре да те изчукаме?

ГУРЕВИЧ

Тоест как така да ме изчукате?

ПРОХОРОВ

Не-не, не исках да кажа така. *(Лека-полека се разгорещява.)* Друго исках да кажа: от този миг, ако в трета стая или в някоя друга от васалните ни стаи някой тъп психопат се усъмни в боговдъхновеността на този *(сочи Гуревич с пръст)* народ, незабавно ще бъде произведен от мен в чин контраадмирал. С всички произтичащи последствия...

ГУРЕВИЧ

По-полека, по-полека, отговорнико, ще смутиш слабите духом... Помисли за Алкивиад, той също възделее. Нали си вече мъничко порфиноносен. А я погледни Альоха...

ПРОХОРОВ Альоха!...

АЛЪОХА

Тук съм. *(И докато Гуревич чародействува с водата и спирта, не издържва. Влиза в ролята си. Дрънка по корема си, сякаш си акомпанира на китара. И внезапно почва анданте.)*

На мене ми е все едно,
да, все едно, че съм говно,
че спирт си поркам всеки ден
и то нераз-реден.

И с кеф, че съм дегенерат,
си пия пак денатурат,
и кеф ми е, че ототдава
не бачкам във завода славно...

Гаврътва дозата си до капка. Издиша исполински. Опитва се

юнашки да продължи традиционното си:

Ей богу, честно,
честно, честно –
ще си взема рижава жена.

Пум-пум-пум-пум.

(По тумбалака си естествено.)

Ама много честно...

ГУРЕВИЧ

Стоп, Альоха! Не ни е до песнопения. Около нас жадуват малките народи. А ние, свръхдържавите, междуременно дегустираме нещо, което, да ви кажа, прави душите ни автономия, но може и да обрече на нещо същите тези души... Да приопщим ли тия марди?

ПРОХОРОВ

Есстествено! Ал-льоха!

АЛЪОХА Тук. *(Машинално подлага празната чаша.)*

ГУРЕВИЧ Глупак. Ти знаеш ли какво е това марда?

АЛЪОХА

Има си хас. Серьожа Клайнмихел – комсомолецът Пашка Ерьомин пред очите му е откъснал почти всичко на майка му. И сега той все драще и пише, драще и пише... Да го викна ли?

ГУРЕВИЧ

Викни го, викни го... *(Налива половин чаша.)*

ПРОХОРОВ Клайнмихел! На арената.

ГУРЕВИЧ *(на дошлия Серьожа)* И за какво ти намигна майка ти преди смъртта си?

СЕРЪОЖА *(естествено, плаче)* Всичко знаеше тя. Майките винаги всичко знаят. Че няма да ме допуснат, няма да ми дадат да снимам филма за мама и Михаил Будьони и как се целунали крепко пред решаващата битка. И всичко това е дело на мръсните ръце на Пашка Ерьомик, еврейския шпионин...

ГУРЕВИЧ Не бързай. Пий.

Серьожа тие, притиска ръка до сърцето си – дали в знак на благодарност, дали със сериозното жлелание да напусне този свят.

СЕРЪОЖА

Знам аз какво е еврейски шпионин. Първи признак – казва се Паша. Втори – Ерьомин. Други доказателства не трябва. Тоя не ми дава да си рисувам нощем стихове и планове на цялото бъдеще...

ГУРЕВИЧ

Какво държиш, Будьони?

СЕРЪОЖА

Нещото, което крия от предателя Павлик. Всичко, което ще построя, когато ме пуснат. А пък ако построя нещо – злодеят Павлик ще го запали веднага. Сега ще ви почета, ама няма да пускате Пашка Ерьомин с кибрита...

ПРОХОРОВ

Дай аз да го, прочета, тъпако. Понеже имам баритон, а ти си нямаш баритон... Така, така... „Проект за бъдещи съоръжения: Дом на обичта към Майката, Дом, където не скитат до среднощ, а живеят със семейството си, Детски свят на река Спортна. Където мъничките шпиони се давят, а големите изплуват в дават големи лъжливи показания“.

ГУРЕВИЧ Стига с тая досада!..., Да не му се дава повече.

ПРОХОРОВ

Сега-сега... *(Продължава.)* „Гара с Влакове, та момичетата с къси полички да стоят на стъпалата. И да размахват с пристигащите влакове след заминаващите“.

ГУРЕВИЧ

Ммммдаа... Все пак лошо са те възпитавали, Клайнмихел... Комсомолецът Ерьомин може и да е имал право да разфасова майка ти...

СЕРЪОЖА

Не, изобщо не беше прав. Когато си беше цяла, си беше много по-красива... Все гледате да се присмеете, ама на какво се смеете... Имам още един проект, та в Русия да се смеят по-малко: тръбопровод от Франкфурт на Майн през Уренгой, Помари, Ужгород – към Смоленск и Новополоцк. Тръбопровод за доставка на сълзотворен газ в Русия. На взаимно-изгодна основа...

ГУРЕВИЧ

Браво, Клайнмихел!... Отговорникът, капни му още малко.

Отговорникът налива. Гали Серъожа по главицата, поднася му чашата.

СЕРЪОЖА *(развълнуван от похвалата гаврътваа чашата с едно „оха“)* Освен това обичам да слушам Людмила Зикина. Като запее – ама всичко ми се къса, и с нови чорапи да съм – и те се късат. Чак ризата ми се цепи под мишниците. И сополи ми текат, и сълзи, и все за Родината, за цъфтежа на ширните ни полета...

ГУРЕВИЧ Прекрасно, Серж, утеши се с мисълта, че няма да дадем на непримиримия ти враг, комсомолеца, нито капка. За жалост той принадлежи към ония, които формират числения състав на нацията. Идиот с тежко изразено лекомислие, целият натъпкан с празнини. У него няма

ни здрач, ни утрини, няма дори пълноценна копелдашина. Според мен по-добре пълна амнистия за политическите затворници... Тоест да гръмнем контраадмирала и да го развържем, а?

ПРОХОРОВ

Ама разбира се. Още повече, че отдавна е буден, този ядрен заложник на Пентагона. *(Потрива ръце, налива наред на Гуревич, на себе си и на Альоха.)* Ставай, флотоводецо. Непотопяемий самолетоносачо на НАТО. Сега ще те развържа, Нелсън, признай си – нали е приятно да живееш в света на висшата справедливост?

МИХАЛИЧ *(свалят му кърпите и чаршафите един по един)* Дайте да пийна...

ПРОХОРОВ

Ама той бил много наш човек бе! Обаче първо коленичиш и казваш последната си дума.

Михалич потреперва.

Не бе, просто се извини на оскърбената велика нация – и то така, че да те чуят бившите ти приятелчета от Североатлантическия пакт.

МИХАЛИЧ *(забързано; попоглежда Прохоров, който вече му налива)*

Москва е чуден град, да го... отзад: излезеш на разходка, навред вино и водка. Пия вино, пия газ, пет пари не давам аз. Рано пиле рано пее. Болен да пости, трезвен от гости Богу не е драго. Пия чашка, пия две, с три се чувствам най-добре. Болен зле, пиан по-зле, трезвен най-зле. Не си ли допиваш – здравето разбиваш. Щом погледна сутрин пиво, чак на танци ме избива...

ПРОХОРОВ *(много по-въодушевлено, отколкото във второ действие)* Тъй-тъй-тъй...

МИХАЛИЧ

Хайде днеска за култура да му пийнем политура. Кой не пие вино, да оди на кино. Нещо взе да застудява – да ударим, да ни става. И за руси и татари час за пиене удари...

ГУРЕВИЧ Удари, друже мой...

Михалич пие, блещи очи от спирта и промяната на земната си орис.

Според Конституцията, адмирале, всеки гражданин на СССР има право да се блещи, обаче да не му изхвъркнат очите... Вова!!!

Вова покорно сг приближжазя, но, кой знае защо, води за ръка и бледия Коля.

Деца мои, арменският коняк е сервиран, почвайте молитвата *(На*

Прохоров.) Те защо са тук всъщност – а не там?

ПРОХОРОВ

Нали чу... естонец бил... боляла го главата... не стига ли?... Колкото до Вова – него просто така... подозират го в уникалност.

ГУРЕВИЧ

Не се коси, Вова, още утре ще си с мен на свобода. Имаш ли си мечта?

ОВОА

Да, да, имам си. Искам да си развѣдя в езерцето една рибка – гамбузия се казва. И значи тази рибка гамбузия изяжда в езерцата си всички личинки на комарите н заедно с тях и всички ламблии. Понеже ако човек нагълта с водата дори една ламблия, тя от само себе си ражда втора ламблия, а третата ламблия, която се ражда като се съешат първите две ламблии...

ГУРЕВИЧ

И колко от тия ламблии гълта на един път твоята гамбузия?

ОВОА

Може да изкльопа наведнѣж седемдесет е пет парчета.

ГУРЕВИЧ Няма ли да й приседне?

ОВОА Няма.

ГУРЕВИЧ

Отлично. Точно толкова му сипете в грамовете. Обаче го разрежете. А Боренка Суратя нощес ще си плати за това, че ти направи „модус вивенди“ на носа...

ОВОА (*пие на един дѣх – и ту кат знак позеленява, ту кат слѣнчице блести*)

А най-хубавото на гамбузията й е, че не оставя във въздуха ни един комар. Нищо не ви хапе, трѣгвайте смело към гората, мили малки радиослушатели. И си играйте, докато не ви извика Едик...

ПРОХОРОВ Кой е тоя Едик?

ОВОА

Никой не знае. Но щом изпчува Хеспер⁸, всички: трѣбва да се прибират, понеже Едик дава знак, време е да се прибирате. И няма как... Сергунчик-внучето, не го послуша, и ето ви резултата: ветровете го отвяха в незнайни страни... по порѣчка на Комитета за телевизия и радио...

ГУРЕВИЧ

---

8. Поетично – име на Венера – Б. пр.

Странна страна е. Русия, все пак! Огкъде-накъде Едик? На какво основание Едик?... (*Обръща се към Коля.*) Коля! Разбираш ли нещо от тия шуротии?

КОЛЯ

Естествено. Отдавна съм вникнал в тази дхарма. (*Простира ръце към публиката.*) Бащите ни са яли киселото грозде, на масата на децата им само вермут и нищо друго. Отгор-додол залян с вермут лети Опегин като луд към Ленски, вика го... Певецът е мъртъв, мъртъв. Твърде млад си тръгна той от тоя свят. Луксозна водка иска той и взорът му направо плаши, ала вермут сред смях и вой наливат в празната му чаша!...

ГУРЕВИЧ Браво бе! Налейте на поета мискетелайнвайн!

КОЛЯ (*ние дозата „мискетелайнвайн“*) Откъде се е взел в стаята ни мискетелайнвайн?

ПРОХОРОВ

Откъде, откъде! А откъде ни се взеха в стаята любопитните младоци със слабоумните си въпроси? Взел се – значи взел се. При това нищо не е изгубено освен честта. Ако има още въпроси, обръщайте се към Витя.

ГУРЕВИЧ

Да, да. Ако на някого нещо не му е ясно, да се обръща към незабравимия ни гросмайстор. Каква чест – да те нарекат незабравим приживе! Ви-тя! Корчной! Какво ново-вехто, какво шизофреновехто?

Всички гледат Витя. Не е съвсем ясно дали той спи, или е буден, защото усмивката му, дежурна и насън, при събуждане става сардонична. Сега не се наблюдава нищо подобно.

ГУРЕВИЧ

Най-лесно се проверява дали човек спи. Ако иска да се присъедини към компанията, значи е буден. Ако не иска – ще рече, спи и не ще се събуди веќеи...

ВИТЯ

Буден съм. И докато мискетелайнвайнът в този свят не свърши, никога няма да заспя.

ПРОХОРОВ (*подава му чаша*) Сега нали разбираш, гросмайсторе, че живеем не само в свят на справедливост, но в свят на една такава справедливост, която е дори мъничко по-висша от най-висшата?...

ВИТЯ (*надига огромната си розова глава*) А няма ли да умра?

ГУРЕВИЧ

Ти, Витя, имаш прекалено високо мнение за себе си. През цялата текуща драма – преди да се включиш – изобщо никой не спомена за

смърт, макар всички да пиха. Щастието на човека е в него самия, в удовлетворяването на естествените човешки потребности. Пиер Безухов. Пък ако ще се мре – да се мре. Смъртта е само един неприятен миг и не си струва да го вземаме на сериозно. Аугусто Сандино.

Витя пие – и става. Прегръща всички с усмивката си-и без да се свени от корема си, кой знае защо тръгва към вратата.

ПРОХОРОВ

Доживяхме! Усладата и страшилището на Вселената – Витя – поема към клозета... Стасик! Стига с тия „рот фронтове“. Ела тук...

ГУРЕВИЧ (*схва се*)

Да, да. Никакви „рот фронтове“ и нопасарани вече не ни минават. Над цяла Испания небето е безоблачно. Франсиско Франко. Свали ръка по този повод и ела.

СТАСИК

Имаме, имаме за какво да си поговорим: масирания натиск върху Исламабад, подводниците в украинските степи! И за капак-сексманякът чичо Вася в храстите копър. И марионетката Чон Ту Хуан, той все мечтае да заличи Съветска Русия от лицето на земята. Но може ли да се изличи онова, което има толкова много земя – и никакво, ама никакво лице. Да, до това води тесноочиято посочените чонтухуановци...

ГУРЕВИЧ

Веднага му налейте! И то пропорционално на току-що издрънканото. Боже мой, Витя!...

ВИТЯ (*с най-обаятелната усмивка от Сътворението насам*)

Заповядайте, това е шахматна фигура, измих я на чешмата... (*Слага на масата наред стаята още една цяла царица!*) Две бели царици – това е вече прекалено. Мнозина губят и остатъците от нещастния си разум.

ПРОХОРОВ

Шаха ще го оправим после... Ами шашките къде са?

Витя засрамено мълчи. Зад вратата се чува тропане на токчета. Натали минава за последно. И слава богу, че вече е първомайски пийнала. Иначе би надушила, че в стаята мирише на спирт.

ПРОХОРОВ

Тишина!... Всички по местата! Завий се презглава!

Натали влиза, казва лека нощ на всички. Оправя одеялата на ония, които не са се завили добре. Сяда до главата на Гуревич. Нечути – а може би чути от всички – шепот и ласки.

НАТАЛИ (*шепне*) Недей мисли за нищо, Лев, всичко ще се оправя.

Гуревич понечва да каже нещо.

*(Слага пръст на устните си.) Шшт... Всички спят. Навън е тихо. И
недей да бъдеш лош. Пияндури, лека нощ. (Плавно излиза и тихичко
ратваря вратата)*

*Тропането на токчетата ѝ се отдалечава. Всички пациенти вне-
запно отмятат одеялата, сядат в леглата си и гледат като омагьоса-
ни двете бели царици наред стаята.*

(Завеса)

ПЕТО ДЕЙСТВИЕ

Между четвърто и пето действие – от пет до седем минути музика, която не прилича на нищо и същевременно прилича на всичко, което може да ни дойде на ум: смесица от грузински лезгинки, кафешантанни танци от началото на века, идиотската прелюди към партията на Варлаам от операта на Мусоргски, кан кани и кейкуоци, руски панаир-джийски танци и най-бравурните мотиви в маджарските оперети от времето на разпадането на Австро-Унгарската монархия. Завесата се вдига. Същата трета стая след няколко часа: всичко изглежда толкова по-различно, че не си струва да се описва.

ПРОХОРОВ Раз-звиеделява се!... Ал-лъоха!!

АЛЪОХА Тук съм.

ПРОХОРОВ Изкарай нещо на китарата, Дисиденте! Изкарай нещо на сърцата на осенените ни каторжници. АЛЪОХА Пум-пум-пум-пум!

Представлението започва. Участвуват всички, дори комсомолският секретар Пашка Ерьомин: неизвестно къде е успял да се накърка, нали не му беше отпусната нито капка.

Пум-пум-пум-пум!

Пум-пум-пум-пум!

Ще си туря бяла рокля,

че и новия жакет –

хич от никой ми не пука,

татко ми нали е кмет.

ВОВА

Председателят ни даже

„Не плачете, значи, каже –

не плачете, не тъжете,

ами блока наторете.“

МИХАЛИЧ

Пък децата във школото хъркат,

мъркат, водка къркат.

Мамка ви, не си играйте,

а мома ми дайте!

КОЛЯ

На дваесет стана-

и е голям глупак!
На триесе стана –
и е гол ям глупак!
Четиресе стана –
и е голям глупак!
Стана на...

АЛЪОХА (*прекъсва го*)
Коленка командва рота-
браво, мой човек.

Вовата пикай в компота –
браво, мой човек!

ГРОХОРОВ

Шпионина от Минесота –
и той е мой човек!

Което естествено е насочено срещу Михалич, а той през това време опитва да прави с ръце

разни фокуси като сенсансовоплисецката лебедица.

Тоз агент, агент ужасен,
след поредния бокал
на гърдите й прекрасни
безметежно си заспал.

Хо-хо!

Витя нахлува в танца с все тумбака си, вместо забрадка си е вързал калъфка.

АЛЪОХА (*приближава се с танцова стъпка към Витя*)

Леле мале, ще те чукна!

Няма страшно, Бобик пукна!

Как я караш пак самичка

Манечка?

ВИТЯ (*кокетно*) Карам, карам, па прекарам,

карам, карам, па докарам.

Все докарва си но нещо

Манечка.

Просто вече, не ми стиска,

просто много ми се иска

да замина догодина

в Пиза или в Аржентина!

Хопа!!

Междувременно Гуревич с тревога се взира в полусъннения Хохуля.

Ясно вижда как Хохуля, нищо че е изпил само някакви си сто и петнайсет грама, бързо гасне.

ГУРЕВИЧ *(отива при него, бута го)* Хохуля! Искаш ли да му джапнеш още едно за освежаване на душата. Чуваш ли ме?... Не чува... Предавам по букви. Хохуля... да му джапнеш... Д – Движение на необвързаните, ДуайтАйзенхауер, Девически мечти, Дивни бедра, Ден на труда... „Д“. Ами „дж“... Как ще ме разбере за „ДЖ“?... Изгубили сме я, проклетни да сме! Пък колко букви са измислили Кирил и Методий – и ДЗ, и Б, и Х, и... Ама не, най-важната да я забравим... Стоп, момчета!!! – Хохуля не диша!...

Едни се скупчват около мъртвеца, други продължават безгрижно то си буйство.

ПРОХОРОВ

Да, ето до какво води лечението с електрошок! Ето ви едно блестящо потвърждение за несъстоятелността на медицината ни!

Стасик застава до трупа и вирва брадичка в позата на страж пред Мавзолея.

ГУРЕВИЧ

Нищо. Нищо неочаквано. Трябва винаги да се осланяме на съдбата и твърдо да вярваме, че най-лошото тепърва ни чака.

ПРОХОРОВ *(добавя)*

РьонеДекарт. И никои да не скърби! Днес празнуваме Валпургиевата нощ на силата, красотата и грацията! Ха-ха! Всички на дансинга! Дами канят! Альоха!

АЛЪОХА

Пум-пум-пум-пум!

Пум-пум-пум-пум!

Пък аз обичам всички,

пък аз обичам всичко:

и романчетата шпионски, и мъглите албионски,

и хавайските китари,

и луксозните цигари, и сионските глупаци,

и сиамските близнаци... Уй-йу-йу-уууу!

(По мотив на Чайковски.)

И недей поглежда ти,

и недей пощипва ти,

и недей окпиипва ти

момииинските бедра...

ВИТЯ *(по мотив на Калман, тресе тумбак)*

Защо, защо, о, Боже мой?

Защо, защо, о, Боже мой?

Защо, защо, о, Боже мой?

Защо, защо, о, Боже мой?

ГУРЕВИЧ Величието и падението на династиите, Разпятieto и Възкресението, Вартоломеевите нощи и волочаевските дни⁹ – всичко в крайна сметка е само за да може комсомолският секретар Ерьомин да си подскача на спокойствие... Не, не, тук има нещо гнило... Ела да ти наля още мъничко, Серьожа...

Серьожа се кръсти и пие.

ГУРЕВИЧ

А Вова? Къде е Вова? Какво става с Вова?

Вова седи неподвижно на кревата си опрял тил в перваза на прозореца устата му кой знае защо е зейнала широко.

Я виж какво му е, Прохоров?

ПРОХОРОВ

Диша! Вовочка диша! *(Пее му от Григ.)* „В леса ела, любими мой, там чакат теменуги. В леса ела, в леса зелен, там чакат теменуги.“

Вова не издава нито звук. Устата му е все така отворена. И вече Бог, го милва по главата.

ГУРЕВИЧ

Това е то!... Там *(кима в посоката, където празнува медицинският персонал)* – там другояче се веселят. Какво да се прави... Ние сме подхвърлени и още не сме намерени. Но те са заобиколени от сплетни, а ние – от легенди. Ние сме игрални, те – документални. Те са сериозни, ние сме невrozни. Те са опитни, ние сме експериментални. На тях им дай само „ам-ам“ – а нас ни изгаря плам. Ние изпълняваме арии...

ПРОХОРОВ

А те-словесни диарии, естествено... Прав си! Тяхното е скапан животец, нашето – житие! Виж ние как пеем! А те си пускат Ротару и разни Кобзоновци... Хо-хо! Тъй де!

Изпиват сепаративно по едно съвсем малко. Другите се облизват с копнеж, но стоят настрана.

И изобщо – крайно време е да пристъпим към рушене из основи на всичко най-основно!...

КОЛЯ *(по мотив на съветска детска песничка)*

---

9. През февруари 1922 г. Червената армия разбива отбраната на белите при с. Волочаевка и след няколко дни превзема Хабаровск – Б. пр.

Коля няма водчица,
Няма си вермутче...
ПРОХОРОВ (*подема*)
Само бира, само сода!
Само сода, само бира!
Никой тук не е пиян!
Я налейте, въртоглавци,
още щом ви се намира,
в тържествуващия стакан!
Бум-бум!

(Отива до огромната бутилка, налива си чашата и я обръща. Останалите имат същото намерение. Но Гуревич ги спира.)

ГУРЕВИЧ

Момент, момент. Клайнмихел, ела тук. Трябва да те зарадвам: майка ти не е умряла! Жива е. Пашка не я е убивал! (*Налива му.*)

СЕРЬОЖА (*притиска чашата към сърцето си*)

Ура! Мама е жива!

ПАШКА

Ура! Не съм я убивал! (*Мълниеносно изтръгва чашата от ръцете на Сержожа и я гаврътва на един дъх.*)

ГУРЕВИЧ

Ех, Пашка, пъргав си, като те гледам,
но тук овации за тебе няма.

Ще ти разбият мутрата – сериозно –
„дивилно и неофициално“.

ПРОХОРОВ

Рене Декарт?... (*На Паша.*)

Така че, мили момко,
я си... вземи да се разкараш!

Зашлевен от отговорника, Паша хълца и се присъединява към танцуващите.

ГУРЕВИЧ

Не-не, ти само ги погледни, отговорнико! Нищо значи не е било напусто, нито революциите, нито религиозните разпри...

ПРОХОРОВ

Вече смених имената на улиците, удушних естрадните вокалисти.
Време е вече...

ГУРЕВИЧ

Да, да. Време е вече за смяна на етикетите. Що за безвкусица?

„Юбилейна“, „Руска“, „Столична“... Червата ми се обръщат, като ги чета. Водката трябва да е като сълза – и всичките ѝ разновидности трябва да сълзят. Да речем например: „Моминска жарка“ – пет рубли и двайсет копейки, „Мъжка изцедена“ – седем рубли. „Безпризорна помътена“ – четири и седемдесет. „Престъпна ненатурална“ – четири и двайсет. „Вдовишка жалейна“ – и тя да не е скъпа: четири и четирийсет. „Сираща горчива“ – шест рубли. И така нататък. Само че преди да рушим Русия пред очите на изуменото човечество, първо трябва да я просветим...

ПРОХОРОВ

Точно така. Толкова сме запуснали всички отрасли на знанието – страх да те хване! Аз например знаеш ли колко хора съм питал: колко ръба има една водна чаша водка? Нали всяка съветска чаша има един и същ брой ръбове. И представи си – никой не знае. От сто четиридесет и пет анкетирани само един отговори правилно, и то случайно. Мисля си, дали, докато не е станало късно, да наченем в Русия епохата на Просвещението?...

ГУРЕВИЧ

Че ние я наченахме вече. Засега – в рамките на трета стая. Пък после току-виж... Какви хора имаше тук преди нас, а? Вял демонизъм, унила идиотщина. Непукизъм, базиран на прозявки. И у никого никакво благородство, никакво сиятелство, никакво превъзходителство. А височество, да не говорим за величество – къде ти! Докато бях на свобода и гледах нашите руси, отвреме навреме така се подувах от скръб, че не можех да се натъпча в автобуса...

ПРОХОРОВ (*патетична*) И аз. Мен ако питаш, ние сме малко недоправени и недоносени. Но пък имаме някакъв чар. По себе си го чувствавам, особено тази нощ...

ГУРЕВИЧ

Нищо, не бой се. Ще се доносим, ще се разочароваме, ще се доправим. Пък ако у някои остане полупотъпканост и недоразвитост-и с тях ще се справим лесно...

През това време Альоха, Витя, Коля, Серьозжа и Михалич бавно се приближават към двамата мислители и ги гледат с различна степен на обожание.

ПРОХОРОВ Альоха?!

АЛЪОХА Тук сме всички.

ПРОХОРОВ Bravo, че сте всички.

ГУРЕВИЧ

Именно, именно. Оттатък, в прогнилия Запад, пак само това правят

всички – стоят на опашки за една безплатна гола чорбича. Ватикано ли им я сипва, друг ли някой – не знам, обаче те не престават да гледат към Русия и да мислят... Не ги знам какво мислят – но, кавото и да е, ние винаги трябва да сме нащрек и да се готвим за подвиг! Вие, прочее, готвите ли се за подвиг?

ВИТЯ И още как!

ГУРЕВИЧ

Добре, поздравявам ви. *(Налива на всички поред. И продължава.)* Всъщност, мъчно ми е за тях. И ние с вас сега се блъскаме на опашка – обаче не за жалката ватиканска чорбича, нали, а за нещо най-висококачествено! Трябва да си даваме сметка за тия неща, другари!... После – те са разединени, всеки си има своя тръпка и свое куркане в червата. А ние сме с една обща тръпка и общо куркане!

АЛЪОХА Ура!

ПРОХОРОВ Защо викаш „ура“ бе, гупако?

АЛЪОХА Ами защото са разединени. И ще ги смачкаме като гниди.

ПРОХОРОВ Как мислиш, Гуревич – ще ги смачкаме ли?

ГУРЕВИЧ

Защо да бързаме да ги мацкаме? Хайде сега – да ги мацкаме! Че ние сме най-миротворният народ. Обаче ако продължат да се съмняват, в най-близко бъдеще наистина ще си изпатят поради недоверието си в нашата миролюбивост. А бе тия изедници наистина само себе си гледат. Моцартовата приспивна вземете: „Мой малък принце, заспи...“ „Някой въздишка отвън, време е вече за сън. Бързо затваряй очи...“ И така натаък. Значи хич не ги интересува чуждата беда тия фрицове, никакво съчувствие нямат към чуждата въздишка. „Мой малък принце, заспи“... Не, ние сме други. Чуждата беда е и наша беда. Нас ни интересува всяка въздишка, нямаме време да спим ние. Ние бдим! И сме постигнали в тия неща такава бдителност и пълномощност, че можем да ликвидираме чиято си щем въздишка – не само въздишка, тежка въздишка отвън, – но и видшка, и издишка въобще. Хайде де – ще затваряме очи!

ПРОХОРОВ

Тъй го разбирам аз – да ги смачкаме все пак. Обаче на, не зная от кого да почнем. Май от фрицовете все пак...

ГУРЕВИЧ

Моля ти се, Прохоров! Какви ти фрицове? Най ни е лесно да секнем дъха на фрицовете – стига пръст да мръднем. То фрицовете вече на практика и не дишат!

ВИТЯ Аз бих наказал холандците, понеже са летящи...

МИХДЛИЧ То тогава и евреите – нали са скитници...

ПРОХОРОВ

Шшшт!... Гуревич, предлагам да лишим Адмирала от следващата питейна порция. И същевременно да го разжалваме на юнга. Заради вулгарност...

ГУРЕВИЧ Май ще е най-добре.

АЛЪОХА Пък мене лично ме интересуват Британските острови...

ГУРЕВИЧ

Е, с Британия няма да се церемоним. Още Херодот не е вярвал, че съществува. Защо да се пишем по-добри или по-лоши от Херодот? Трябва всички достоверно да се убедят, че тя наистина не съществува – и да направим за тази цел едно съвсем незначително усилие...

ПРОХОРОВ А пък янките да се поразтреперят. Да прекарат тежки, безсънни нощи, стига сме се лигавили с тях...

КОЛЯ

Обаче... ако ми заповядат да душа скандинавците защо да ги душа? Те са едни такива русоруси и невинноневипни...

ГУРЕВИЧ

Не си прав, Коля. Трябва да ги разкатаем първо, защото смятат зловонните си викинги и конунги за предци на нашите велики князе. И второ – заради Куислинг¹⁰ и изобщо защото са мореплаватели...

ПРОХОРОВ (*продължава*) И защото спокойно си се разхождат по две паши, изконно руски земи. Гадняри са те, а не мореплаватели... Да им видим сметката – това знам аз...

МИХАЛИЧ

До нови срещи, скъпи другари моряци! Предайте фуражката ми на Настенка. Край. (*Рухва, като прострелян в сърцето край постелята си и изхърква навеки*)

ГУРЕВИЧ Какво му става? Майтапи ли се, или?...

ПРОХОРОВ

Просто на юнгата малко му прилоша от нашите щормове. Няма нищо... С италианците например ще се справим и без него. Най-празноглавото племе, което господ е създал някога. Дай им само непрекъснатото да се прегръщат – нищо друго не щат. Ония двамата например – Сако и Ванцети. Бе за прегръщане – да си се прегръщат. Сако е прекрасен и тялом, и духом. Ванцети хич няма душа – обаче какви форми! Че отпред,

---

10. В. Куислинг (1887–1945) – организатор и лидер на фашистката партия в Норвегия, военен престъпник. Екзекутиран за предателство към народа си. – Б. пр.

че отзад! Зарежи ги формите, ама защо ще хвърлят като някоя съчка в чамовия огън партийния ни другар Джордано Бруно? Аз да бях италианец-щях ли да имам кураж да погледна после русите в очите, а?!...

АЛЪОХА

Ех, довърши ме ти мене с тия... форми на прекрасната Ванцети! Дайте насам една полякиня бе...

ПРОХОРОВ Няма вече полякини!

ВИТЯ Ами тях защо? Заради Тарас Булба ли?...

ГУРЕВИЧ Да ти плюя на Булбата!... Защото са ни изпреварили в географската си близост до Европа и...

ПРОХОРОВ И в историческата си омраза към чифутите...

АЛЪОХА (*подражава на патрона си*) Имам предложение: да разжалваме другаря Прохоров на мой ординарец заради вулгарност и да го лишим от следващата чаша...

ГУРЕВИЧ Срамота! Такива шегички заслужават юмрук...

Прохоров пристъпва към Альоха и го удря. Боже! Пак сбъркахте всичко!... Както и да е. Я по-добре ми кажете щом сте готови за подвиг: кой от вас обича французите?

ВСИЧКИ Всички

ГУРЕВИЧ (*саркастично*) Всички ли?

ВСИЧКИ (*опомнят се*) Никой.

ГУРЕВИЧ

Видяхте ли! Прекалено много престъпления имат те – и десните ребра на Багратион, и корема на Александър Пушкин, и лявото око на Кутузов, и...

КОЛЯ (*залита тиянски*) Ама това са турците!... Окоето на Кутузов...

ПРОХОРОВ

Отде накъде турците? Какви турци?! Нашият български другар Антонов отдавна изпозастреля с карабината си всички турци на площад „Свети Петър“ в Рим. И лично аз съм виждал една чудесна картина – Кутузов на кон влиза не знам къде си и си има две очи...

ГУРЕВИЧ

Там е работата я. Руският човек не може да е едноок. Виж, онези – те могат да си позволят подобно удоволствие, всичките му адмиралци Нелсън-Рокфелеровци. А ние не, ние не можем. Тревожната обстановка във Вселената ни задължава да си отваряме на четири и двете очи. Да.

Аплодисменти.

КОЛЯ

Но... Лисабон... нашият толкова красив Лисабон!...

ПРОХОРОВ

Какъв е тоя Лисабон? Изобщо какво е това Лисабон? Полейте го с вода от всички страни и не пускайте никого! Така де. Или-запалете го от всички страни и пак не пускайте никого!...

ГУРЕВИЧ

Яд ме е дори да чувам тази дума – „Лисабон“. Когато мн кажат „Лисабон“, ми се пука жлъчката. Редно ли е да ми се пука жлъчката? Не е редно. Значи и Лисабон да пукне тогава!

Аплодисменти.

Трябва ли ти на тебе Лисабон. Коля?

КОЛЯ Тцъ.

ГУРЕВИЧ А на теб, Витя?

ВИТЯ Хич.

ГУРЕВИЧ

Видяхте ли – в този свят има неща, които не трябва на никого-но цъфтят, благоухаят, има ги. А на човечеството не му стига дори насъщното. С две думи – Лисабон ще го няма... Мога ли обаче да разчитам на стратегическите си съюзници?

ВСИЧКИ (*един през друг*) Можеш, можеш, Гуревич! Дай да гаврътнем по още едничка!...

ГУРЕВИЧ Браво, на място казано.

Гаврътват по едничка.

СЕРЪОЖА

Добър ден или пък вечер, вече ми е все едно, чистосърдечни си привети ти пращам с мъничко писмо. Как си, покойна ми мамо, поздравява те син ти Федя. (*И внезапно се разкикотее-невероятно-никой не го е виждал дори да се усмихва. Изкикотва се, завърта се като пумпал, пада на пода и рита в странни пароксизми.*)

Всички за малко млъкват. Музика.

ГУРЕВИЧ (*мръщи се*) Ама че работа... Майка му стана жива – и поради това той стана труп...Историята отдавна познава смъртни случаи поради внезапно доставена радостна вест. Мишел Монтен.

СТАСИК (*отърсва се от позата на маззолеен часови и отново почва да пулсира от ъгъл до ъгъл*) Родените под знак за качество не помнят земния си път. Но чий – отрепките, чудаците – си носим спомена отвъд! Отпуснете се, хора, раздвижете китките. И недейте убива ближните си, моля ви – това ме огорчава. Бог е по-мъдър от човеците!

Дръжте се за ризата Христова! *(И пак се вкаменява: този път в коленопреклонна молитвена поза.)*

ГУРЕВИЧ *(продължава вдъхновено)* А щом го няма Лисабон, става ясно, че другите континенти ще се продънят от само себе си. Иде часът на Въздаянието! Да пийнем по още една, братя мои, за да го приближим!...

АЛЪОХА *(ние пръв, поема си дъх и прави опит да възобнови представлението)*

Пум-пум-пум-пум,
пум-пум, пум-пум.
Ей го, краят идва днес,
ще ни сгаци – ей го, ей го!
Будим се – и няма свят,
няма рубли,
няма чест,
нищо свято няма днес,
Сирия посреща Рейгън.

ХОР *(на вече успелите да пият)*

Нищо няма на света!
Вологда посреща Рейгън.

ГУРЕВИЧ Млък! Идиоти оляни! Нищо не сте разбрали значи от вдъхновените ми прозрения! Всичко объркахте...

ПРОХОРОВ Идеално разбрахме всичко, Гуревич. Само че ти си забравил, че има ООН и Перес де Куеляр...

ГУРЕВИЧ

Добре де. Нали все едно никой от нас няма да спасява този чумав свят! И вие, всичките, докато пирувате, недейте забравя за чумата. Пирът е хубаво нещо, но има и по-важни неща.

Звук – непонятен отначало. Сякаш някой е щракнал, резе с всички сила. Всички се обръщат. Вова е. Устата му, зяпнала през цялото действие, се затваря завинаги. Почти в същия миг секва и хъркането на комсомолския секретар Ерьомин под белия чаршаф. Отвън долита „Липа вековна“.

КОЛЯ *(олюлявайки се отива до Вова и слага ухо на сърцето му)*

Вова! Чичо Вова! Къде отиваш!... Не си отивай. Знаеш ли колко е хубаво сега в гората! И мирише едно мирижливо!... *(Плаче като дете.)* Гамбузиите скачат в езерото... Медуницата цъфти...

Вова не отговаря.

ПРОХОРОВ

Е наистина, защо не го пускат човека на село?... Нали ги молеше, всеки ден ги молеше – и всеки път му отказваха. Така си умря човекът от мъка по горските масиви...

ГУРЕВИЧ За бог да прости...

Четиримата останали под непрекъсващите звуци на „Луна вековна“ пият за бог да прости.

ПРОХОРОВ (*гледа Гуревич в упор*) И все пак как ще свърши... тази серия наши победи над изтерзания свят?

ГУРЕВИЧ (*с патос*)

Ше ви поведат по пътя на мечтите и гърма! Крилете ни ще се разпрострат надлъж и нашир над земята! Не се лишавайте от предутринните си чувства! Всички на палубата! По още една чаша! За слънчевото сплитане на обстоятелствата!...

АЛЪОХА (*отпаднало и прегракнало*) Ура...

Витя пие и също се свлича на леглото до Альоха. Започва да повръща неудържимо шахматни пешки и плочки от домино. Разтриса се цял, прави няколко конвулсивни движения с крака – и пада бездиханен на леглото. Гуревич и Прохоров се гледат загадъчно. Неизвестно защо в стаята притъмнява...

СТАСИК (*Става. Затичва се за последен път.*) Какво ви е, хора? Кой е пръв и кой последен на опашката на Токтогулската ВЕЦ? И защо обезлюдяха Златните плажове на Апшерон? За кого садих цветя? Защо?... Защо през хиляда девестотин и седемдесета година ЮНЕСКО не отбеляза две хиляди години от кончината на египетската царица Клеопатра?!...

(И пак замръзва, този път със склонена глава, скръстил ръце на гърди, а ла Бонапарт в навечерието на последното си Ватерлоо. И остава така до предстоящото след няколко минути нахлуване на персонала.)

ПРОХОРОВ Альоха!

АЛЪОХА (*диша тежко*)

Да... тук съм... сбогом, мамо..., дъщеря ти Любка..., ляга... в черната земя. (*Отмята глава и хърка.*) Разпръснете... пепелта ми... над Ганг...

Хъркането спира.

ПРОХОРОВ

Какво става... Слушай, Гуревич, почвам да не виждам... На тебе има ли ти нещо?... (*Гледа го изпод вежда...*)

ГУРЕВИЧ

За виждане – виждам. Просто притъмня. И дишам все по-тежко...
Разбираш ли: веднага усетих, че се наливаме с нещо нередно...

ПРОХОРОВ И аз почти веднага усетих... Ами ти, като си усетил веднага, защо не каза?

ГУРЕВИЧ Просто си помислих...

ПРОХОРОВ

Какво си помисли?... А когато половината стая се натръшка, още ли си мислеше?... *(Злобно.)* Умисъл си имал ти. Умисъл. Не можете вие без умимисъл...

ГУРЕВИЧ

Да, имах умисъл: да сближа разединените, да умиротворя злобствуващите, да ги приобща към поне мъничко радост... да донеса утрото в здрача на тия души, затворени тук зад решетките до края на дните си... Друга умисъл няхах...

ПРОХОРОВ

Лъжеш, влечуго подло... Лъжеш... Знаем какво си намислил... Всички – на она свят, всички – до крак... Още от началото те разбрах. Ренедекарт... Мррръсник... *(Опитва се да стане от кревата и разперил ръце, се мъчи да стигне спокойно чакация Гуревич. Но вече няма сили, нещо го отхвърля назад, на леглото.)* Гаддина...

ГУРЕВИЧ

Бъди по-достоеен, секретарю... Има ли смисъл да говорим сега?... късно е. Още след смъртта на Вова разбрах, че е късно. Оставаше ни само да продължим.

ПРОХОРОВ Каж ми само – прехвърлихме ли вече... смъртоносната доза?

ГУРЕВИЧ Мисля, че да. И то отдавна.

Споглеждат се, очите им са пълни с бездънен смисъл. Притъмнява още повече.

ПРОХОРОВ

Значи така... Ами тогава... Има още мъничко на дъното... Виждам какво – прости ми, че се ядосах и те нагрубих... Изобщо не си виновен... Налей каквото е останало, Гуревич – поравно. Готов ли си?

ГУРЕВИЧ *(абсолютно спокойно)*

Готов съм. Но тук е противоестествено да се умира. В скалисти зъбери – с удоволствие. Сред златните нивя – веднага... Но тук!...

Чукат се. Дишат още по-тежко от преди...

Освен това първо имам една важна работа... едно уговорено посещение...

Прохоров се хваща за гърлото и за сърцето и много бавно се свлича към възглавницата.

ГУРЕВИЧ (*продължава упорито, машинално*). А те празнуват Първи май... Шампанско с чига... Техният живот е райски, нашият е самурайски... Те са бални, ние – погребални... Но ние сме като засилени влакове... И ставаме сега... О, изверг на природата – и с нея! Кой ли час вече е с нея?... „Гуревич, мили, всичко ще се оправи“ – така ми каза. Сега, сегичка... (*Скача и пак се стоварва на стола.*)

Зад сцената – или иззад стените – се чува упадъчната песен на Надежда Обухова "Ах, ти, тъмна нощ, ах ти, черна нощ..." и т.н.

Ти ме покани на вечеря, Боренка, ще дойда на закуска... О, Натали! О, жена чудотворна... Аз седя тук, а те... Не ме измъчвай, Господи... а те... (*Скубе си косата, главата му издумква върху шкафчето.*) Боже милосърдни! Почти нищо не виждам... Библия ми дайте... и тояга... и детенце да ме води... ще тръгна по света смирено – да благовестя... Знам вече какво и за какво ще му благовестя. (*Надига се с ужасна мъка от стола, вкопчил се е в шкафчето с всички сили – да не падне! само да не падне!*) Докато все още виждам поне малко – ще те стигна, ще дойда на закуска... Жжживотно... (*откъсва се от шкафчето. Олюлява се, прави първата крачка, втората.*) Няма нищо, ще стигна. (*Трета крачка, четвърта. Спъва се в тъмното в трупа на Михалич, пада. Хваща се за таблата на някакъв креват, изправя се бавно.*) Тръгвам. Полека, опипом. Все пак ще стисна това гърло... Защото нещата не могат да останат така, Натали, не е възможно! (*Почти съвсем тъмно. Пета крачка. Шеста. Седма.*) Боже, не позволявай да ослепея съвсем преди възмездието. (*И пак пада, блъсва си главата в ръба на следващия креват. Две минути безпомощни, хлипащи, силни ридания.*) Ще стигна, ще допльзая... (*Как ли успява? Изправя се в цял ръст. Опипва пространството пред себе си, прави още пет крачки – и вече е пред вратата.*) Сегичка... само да си поема дъх – и по коридора, покрай... покрай стената...

Прохоров, който до този момент лежи спокойно, вдига глава и изкрещява така, че ужасява всички стаи, всички заспали и будни медицински сестри и братя в приемната и в лекарския кабинет. Никой не крещи така в този свят. Стреснатите, сънени, пийнали дежурни начело с доктора крачат по осветения коридор към трета стая като Фортинбрасовци. Първото, което виждат, е едва дишащият Гуревич съвсем спял вече, със синьо, окървавено лице. Боренка Суратя го отхвърля с ритник от вратата на стаята. Всички нахълтват.

ДОКТОРЪТ (*надвиква шума и гласовете*) Веднага на телефона! На

началството и в моргата!

ДЕЖУРНИТЕ СЕСТРИ (*една през друга*) Ама един!... Един е умрял прав! Със скръстени ръце... И не пада, подпрял се е на стената! Пет литра метилов спирт – до капка! Не, един май още диша... Кой изкрещя така? Откак се помня не сме имали такава богата жътва.

Цял куп – санитарни – охранени, с носилки. Започва изнасянето на труповете, звучи третата част на Втора симфония от Сибелиус.

БОРЕЙКА Наташа, къде ти са ключовете?!

НАТАЛИ (*обезумяла, дори не плаче.*) Ох, не знам... Нищо не знам...

ЕДНА ОТ СЕСТРИТЕ Ами Коля, Коля защо го носите? Той май диша по-малко...

ДОКТОРЪТ (*язвително*)

Нищо му. И него в моргата! Аутопсията ще покаже дали имаме случай на клинична смърт, или на клинично слабоумие!... –

БОРЕНКА (*подритва окървавената глава на, Гуревич*) Ами тоя какво да го правим?

ДОКТОРЪТ Наблюдавайте го. Аз съм на телефона. Цял ден има да въртя.

БОРЕНКА (*влачи Гуревич за краката на средата на стаята. Слепецът и зрителят не виждат почти нищо, Боренка вижда всичко.*)

Как си, гнидо... За крематориума плачеш, а?... Мръсно кирливо племе! (*Серия ритници в ребрата и по главата с тежките обуца.*) Не ви ли омръзнаха крематориумите?

ГУРЕВИЧ (*хъхри*) Сляп съм... Нищо не виждам...

Удар.

НАТАЛИ (*от полумрака*) Олеле майчице, какво ще стане сега... (*Хлипа хълукащо. Плаче като малко момиченце.*)

БОРЕНКА (*при всяка негова реплика Сибелиус за момент заглъхва и нахлува музика, която, ако я опишем на езика на обонянието, ще се изрази с вмирисано свинско, умряло псе и изгорена вълна.*) Сляп, а? По-мияр гаден!... По-рано си живуркаше райски: фраснат те по суратя-всичко виждаш. А сега ще ми видиш дедовия! (*Рита го пак, после пак по главата.*)

НАТАЛИ (*истерично*)

Борка! Спри! Спри! Ще се побъркам! Спри! (*Задавя се в клокочещи ридания.*)

БОРКА (*все по-настървено*) Душегубки за вас, скотове такива!

Серия ритници по бърбреците, чува се глухото ръмжене на слепеца и пхтенето на санитаря.

Влечуго скапано! Жжживотно мръсно!

Ръмженето на Гуревич е все по-агонизиращо. Завесата вече е пуснатата и всички всъщност могат да си тръгват. Но там, зад завесата, всичко продължава – безмилостно. Никакви аплодисменти.

КРАЙ

© 1985 Венедикт Ерофеев

Венедикт Ерофеев
Вальпургиева нощ, или Шаги Командора, 1985

Източник: Библиотеката на Александър Минковски

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/895>]